КОМБАЙНЕРНУУД—ХУРЯАЛГЫН ШИИДХЭХЫ ХҮСЭН

ТАРЯАНАЙ, СИЛОСЭЙ КОМБАЙНУУДЫЕ ЗААШЬЕ hААДГҮЙГӨӨР ХҮДЭЛГЭХЭ, НЭГЭШЬЕ МИНУТА МИИЛ БАЙЛГАХАГҮЙ—МҮНӨӨДЭРЭЙ ШУХАЛЫН ШУХАЛА ХЭРЭГ ИИМЭ

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 203 (10571) | 1964 оной августын 27, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Кукуруза хуряаха шиидхэхы үдэрнүүд

Олон зуугаад механизаторнууд-кукурузашадай оролдосото ажалай ашаар республикымнай нютаг бүхэндэ шахуу кукуруза хүжэтэмэ үндэроор, бүшэмэгөөр ургаба. Суулгын совхозой суута кукурузашад Николай Кондратюков, Дамба Жанаев гэгшэд энэшье жэлдэ гектарай 300—400 центнер набша намаа хуряана. Бэшүүрэй «Дружба» колхозой замай залуурша Жамсо Соктоев 2,5—3 метр үндэр кукуруза жэгдээр ургуулжа, шэмэтэ hайн силос даража захалаа. Кукурузын баян ургасын гараhан тухай Хяагтын, Зэдын, Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениинүүдhээ мэдээсэгдэнэ.

Айхабтар ехэ хүдэлмэриин үрэ—полиин «хатанай» элбэг дэлбэг ургасые саг соонь, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха гээшэ мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго болоно. Юуб гэхэдэ, шэмэ ехэтэй энэ ургамалаа заашье оройтуулаа hаа, ехэхэн хохидол болохо ха юм.

Мүнөө дээрээ республика дотор кукуруза хангалтагүйгөөр хуряагдана. Байгша ондо колхоз, совхозуудта таригдаhан 57500 гаран гектарай арайхан хорёод процентнь хуряагдажа силос болгогдоо. Илангаяа энэ ургамалые элбэгээр тариhан, баян ургаса түйлаhан Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынууд хуряалгаяа ехээр үнжагайруулаа. Эндэ үшөө арба гаран мянган гектар ногоорżо байhаар. Управлениин колхоз, совхозуудта силосэй комбайнууд дүүрэн хүсөөрөө хүдэлгэгдэнэгүй, тэрэнэй эбдэрхэ, hаатаха ушарнууд али олон үзэгдэнэ. Бэшүүрэй совхоздо (директор нүхэр Козлов) силосэй комбайнуудай бүтээсэ үдэртэ миил 2—3 гектар болоно. Комбайнуудые бүлэг бүлэгөөр ябуулжа, техническэ харууhалга hайнаар эмхидхэхэ гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд, инженер-механигууд ёhотоор оролдоногүй. Тэндэ баhал урда жэлнүүдэйхи шэнгеэр кукурузаяа хюрууда сохюулха аюул тохёолдонхой. Нёдондо нимэ аюулай тохёолдоhон дээрэhээ нилээд олон адууhа малаа үхүүлhэнээ совхозой хүтэлбэрилэгшэд мартаа гээшэ гү?

Полиин «хатанай» hайнаар үнинэй нютагжаhан Хяагтын үйлэдбэриин управлениин ажахынуудташье хуряалга мүртэйгөөр урагшаа ябанагүй, комбайн бүхэнөөр үдэртэ оройдоо хоёр гектар хадагдана. Яахадаа нимэ байдал тохёолдоноб гэхэдэ, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд силос даралгада хүсэд анхаралаа хандуулнагүй, таряа хуряалга кукуруза хуряалга хоёрой зэргэшээд байхадань, энэ шухала хүдэлмэринүүдые зүбөөр зохилдуулан эмхидхэхэ тодорхой хэмжээнүүдые абанагүй.

Зорилго юуб гэхэдэ, ойрын арбаад үдэртэ бүхы кукурузаяа хуряажа дүүргэхэ хэрэгтэй. Тиигээгүйдэ тэрэмнай хюрууда сохюулжа, хосоржо магад ха юм.

Республикымнай колхоз, совхозууд энээхэн болзорто хуряалгаяа сүм дүүргэхэ гүйсэд аргатай. Имагтал силос хуряаха комбайнуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр, хоёр халаанда хүдэлгэхэ, хэршэгдэhэн ногоое hаадгүйгөөр зөөжэ абаха шухала. Теэд олон газарта ногоо зөөлгын муугаар эмхидхэгдэhэн дээрэhээ комбайнууд hаатана. Машинанууд бүтээсэ багатайгаар ажаллана. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд силосэй ногоо зөөхэ автомашинануудые, тракторай тэргэнүүдые үргэдхэжэ, кузовынь үндэр болгожо шадаагүй байhаар. Мухар-Шэбэрэй «Забайкалец», «Знамя Ленина» колхозууд хэршэгдэhэн ногоо зөөхөөр тааруулагдаагүй автомашина, тракторай тэргэнүүдые хэрэглэжэ, нилээд ехэ тэжээлээ миин талаар сасажа, ехэ гээлтэ хоролтодо оруулна. Энээниие гэмтэ ябадал гэжэ тоолохо хэрэгтэй. Нимэ ябадалтай эрид шангаар тэмсэхэ шухала. Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд, бүлэгүүд нийтын адуу малда шухала энэ шэмэтэ тэжээлээ эзэн бусаар хандажа байhан хүнүүдтэ шанга эрилтэ табиха, зэмэтэ нюурнууд тушаа хэмжээ абаха үүргэтэй.

Гэхэтэй хамта ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи партийна организацинууд силосэй комбайнда, силос даралга дээрэ хүдэлжэ ябаhан хүнүүдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэдэнэрые материальна талаар урмашуулхаар хэмжээ хараалха, түрүүшүүлые урмашуулха уялгатай.

Үйлэдбэриин управлениинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд силос hайн шанартайгаар даража абаха хэрэгтэ онсо анхаралаа табиха зэргэтэй. Шалгалта хээд үзэхэдэ, олохон ажахынууд кукурузын шэмэтэ ногооe hалан муугаар дарана. Шулуугаар, цементээр ханалагдаhан траншей соо дарахын орондо, hайса жэгдэлэгдээгүй талада гү, али огто ханалагдаагүй нүхэн худар набша намаа адхажархиха ушарнууд үзэгдэнэ. Энэ жэлдэ таряа хуряалга хаа хаанагүй эртэ эхилжэ, кукурузын силостэ hолоомо холихо арга бии. Теэд яахадааш ьеб hолоомон хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Ушар нимэhээ кукурузын силос дарахадаа тэрээндэ 10—20 процент хүрэтэр хэршэгдэhэн сагаан hолоомо холибол ехэ hайн байhаниинь мэдэрэгдэнхэй.

Мүн кукурузаар силос дараха үедөө тэрээндэ карбамид нэмэжэ үгэхэдэ шанарынь бүри дээшэлдэг, тиимэ силос эдиhэн мал шэмэ ехэтэй байдаг гэжэ олохон ажахынуудта элирхэйлэгдэнхэй. Тиимэhээ энэ жэлдэ ажахы бүхэн кукурузын силос дарахадаа карбамид нэмэхэ ушартай.

Тобшолон хэлэхэдэ, колхоз, совхоз бүхэндэ кукурузын силос эрхим hайн шанартайгаар даргдаха ёhотой. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд, партийна организацинууд силосэй шанарта гол анхаралаа хандуулха болоно. Тиихэтэеэ хамта кукуруза үндэрөөр хадаха, хүсэд отолонгүй дараха, ногоо зөөхэдөө гээхэ, даргдаhан ногооной тоо бүридхэл буруугаар табиха баримтануудые тэсэхын аргагүй.

Силосэй эгээн үнэтэ ургамал—кукурузаяа заашье гээлтэгүйгөөр, саг соонь хуряажа, нийтынгээ адууhа малда хүсэд хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха гээшэ хүдөөгэй механизаторнуудай, бүхы колхоз, совхозуудай нангин хэрэг мүн.

— ТАРЯА ХАДАХА УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭГШЭД —

ХЭЖЭНГЭ (Телефоноор абтаба). Энэ жэлдэ орооhо таряан эртэ эдеэшэжэ, ургаса урда урдынхиhаа хурданаар хуряагдана. Совхозой механизаторнууд таряа амяарлан хадалгадаа августын 17-hоо орожо, мүнөө 5 мянга гаран гектар хаданхай.

Таряа амяарлан хадалгада комбайнёр Юндондоржо Жапов эрхимлэжэ ябана. Энэ механизатор «СК-3» комбайнда «ЖБ-4,6» жатка хабсаргажа, 7 үдэрэй туршада 350 га таряа хадаба. Зарим үдэр 41 гектарта хүргэнэ. Харин үдэрэйнь нормо 12 гектар байха юм. Мүнөө жэлдэ 300 гектар таряа амяарлан хадаха гэhэн уялгаяа нүхэр Жапов үлүүлэн дүүргээ. Нүхэр Жапов жэлhээ жэлдэ ехэ амжалта туйладаг, 1962 оной таряа хуряалга дээрэ совхоз доторoo эрхимлээ hэн. Нёдондошье hайнаар хүдэлжэ гараа.

Мүн нимэ жаткаар ажалладаг Михаил Гатилов 250 гектар таряа амяарлан хадаха гэhэн уялгаяа 100 гектараар үлүүлээд байнхай. Үшөө 275 га баал суглуулан сохихо гэжэ шиидэнхэй.

Байгша ондо совхоздомнай түрүүшынхеэ үргэн абасатай «ЖВН-10» жатка хэрэглэгдэнэ. Нимэ жатка дээрэ хүдэлдэг эрхим механизатор Александр Иванович Рекунов 7—8 үдэртэ 400 гектарай таряа хадаа. 350 га хадаха, эды шэнээн гектарай баал суглуулха гэhэн социалис уялгатай.

Эдэнэрhээ Павел Звадских гээгдэнэгүй. Тэрэ «ЖВН-10» жаткаар арбаад үдэртэ 330 гектар хадажа, социалис уялгаяа 30 гектараар үлүүлбэ.

Түрүү механизаторнууд ямар аргаар нимэ амжалта туйлааб гэхэдэ, тэдэнэр машинануудайнгаа хойноhоо hайнаар харууhалжа, хүдэлмэриингөө сагые ашатай үрэтэйгөөр хэрэглэжэ шадана. Эдэнэр үглөөнэй 7—8 часта захалаад, hүниин 1 час багта зогсодог заншалтай. Хэрбээ шүүдэрэй ехээр унаагүй hаа, бүришье орой болотор хүдэлхэ аргатай.

Механизаторнуудай оролдосотойгоор ажаллаhанай ашаар совхознай 5 мянга гаран гектар таряа амяарлан хадаад, 200 гаран гектарай баал суглуулан сохёо. Эдэ үдэрнүүдтэ баал суглуулан сохихо, комбайнаар сэхэ хадаха хүдэлмэри үргэлжэдөө ябуулагдажа байна.

Совхозой коллектив мухар-шэбэрэйхидэй үүсхэл дэмжэжэ, шэнэ ургасын дээжэhээ 40 мянган центнер таряа гүрэндөө тушааха уялга абанхай. Мүнөө энээнээ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнабди. Эрхим шанартай үрэhэн хаагдажа захалаа.

Д. ДУГАРОВ,
Хэжэнгын совхозой директор.

Түсэбhөө гадуур—4 мянган центнер

Хүдэлмэриин хорин үдэрэй туршада таряа хуряалгаяа сүм дүүргэхэ, түсэбhөө гадуур 4 мянган центнер таряа гүрэндэ худалдаха гээд Яруунын «Дружба» колхозойхид шиидээ.

Мүнөө үедэ 1300-гаад га орооhо таряан амяарлан хадагдаад байна. Лафетнэ жаткада ажалладаг түрүүшүүл С. Ринчинов, А. Танхаев, Р. Генинов, И. Копылов гэгшэд халаан бүридөө хоёр нормо дүүргэнэ.

Амяарлан хадаhан таряагаа hаянай суглуулан сохижо эхилээ. Эндэ 5—6 агрегат ябуулагдана. Комбайнай онhые табан хургандаал адляар шудалhан М. Куликов 600 гектарай таряае сохихо уялга абаба. Энэ эрхим нүхэртэеэ ана мана ябадаг Ж. Дашиев, Н. Доржиев гэгшэд баhал дээшэлүүлэгдэhэн уялгатай. Эдэнэр халаанай даабари ходол үлүүлэн дүүргэнэ.

Табан үдэрэй үнгэрхэлөөр лэ хуряалгада ябагшадай ажалай дүн согсолон гаргагдана. Илажа гарагшад магтаалда хүртэдэг, тусхай вымпел абадаг. Таряа хуряалгын үедэ хамагhаа шалгаржа гарагшад колхозой эльгээлтээр Москва выставкэдэ ошохо юм.

Б. ГАРМАЕВ.

Часай графигаар

Баян ургаса абахын түлөө хаба шадалаараа ажаллаhан Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой таряашад, механизаторнууд урматай, баяртай. Орооhо таряанайнь ургаса жэгдэ hайн. Эрхим ургасатай газарайнь гектар бүриhөө 30 центнер хүрэтэр орооhо таряан хуряагдана.

Августын 18-hаа эндэ хуряалгадаа жэгдэрэн орожо, 1400-гаад гектар шэниисэ, 230 га горох хуряагаад байна. Горохой ургаса хуряамсаараа hолоомыень тростой волокушаар суглуулаад, дары hүрилжэ абаба. hүүлээрнь тэрэ газараа хахалаа. Мүн 150 гектар полидо тариhаhан шэниисэ хуряамсаараа, hолоомыень баhал суглуулжа hүрилөө. Орооhо таряа, силосэй ургамал хуряамсаараал тэндээ намарай паар хахална.

Ургуулhан ургасаяа хоролтогүйгөөр, түргөөр хуряажа абахын хойноhоо механизатор бүхэн шармайна. Машина техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр, ойр зуураншье зогсоонгүйгөөр ябуулха мүрысөөндэ бүрил олон хүн хабаадана. Таряан далайн «онгосо» үнинэй жолоодожо ябаhан Иван Николаевич Полуянов хамагhаа магтаалтай. Нэгэ часай туршада «С-6» комбайнаар 1,1 гектар таряа хуряаха hаа, 1,7—2 гектар болгоно.

М. НИМАЕВ,
манай корр.

Поли дээрэhээ репортаж

НОГООН ҮЕРЭЙ ДОЛГИН

Гунзан хилэ дээгүүр наранай мандажа гараха үеэр доодо-бургалтайнхид ажал дээрээ байдаг. Мүнөөдэр манатай. Шиигтэй аад, хүйтэн шэнги.

...Хара-Үбэсэнэй поли дээрэ хэдэн трактор, машинанууд гүйлдэнэ. Эндэ «Мир» колхозой хоёрдохи отделениинхид сэл ногоон кукурузаяа хуряажа байна. Хоёр метрhээ үндэр кукуруза соогуур тракторай ябаханиь харагданашьегүй. Гансал комбайнай ута үндэр сорсоhоо хэршэгдэhэн кукурузын адхархань харагдана. Гурбан комбайн жудхэнэ.

Кукурузын полиин хажууда силосэй траншей. Ноб ногоон кукурузын набшаhаар дүүрэшэhэн траншей дээгүүр «ДТ-54» трактор хойшо урагшаа ябажа дарана. Машинануудта тээгдэhэн кукуруза трактораар татагдажа буулгагдана. Тракторист Александр Васильев, хүлhэеэ аршан, ингэжэ хөөрэнэ:

— Жолоошоднай бидэнээ hунаажа байнал. Автомашинанууд зэргэ зэргээрээ hубаряад лэ ерэнэ. Арайхан лэ үрдижэ хэнэбди.

Хажуудань үндэр бэетэй үгэжоөл дүтэлнэ.

— Түргэлэгты, жолоошод. Тээ тэрэ (поли тээшэ хараад) Бубэйн комбайндахи автомашинын кузов дүүрэшоо,—гээд шангаар ооголно.

Энэмнай үнинэй кукурузашан Бабу Раднаевич Банзаракцаев гээшэ. Энэ хүн мүнөө жэлдэ 250 гектар кукуруза звеногоороо тариhан. Ургасаньшье hайн даа, гектарай 300—400 центнер лаб гараха. Эндэ Хара-Үбэсэнэй хүтэлдэ таригдаhан 93 гектар кукуруза хуряагдажа захалаа. Энэ хүдэлмэриин эхилhээр Бабу Раднаевич үдэр, hүнигүй хүдэлнэ. Механизаторнуудай хүдэлмэри шалгадаг.

Тоо бүридхэгшэ Василий Батуев 7-дохи АТК-гай жолоошон Трифоновтэ гүйжэ ошоод:

— Валерий Бадмаевай комбайнhаа асараа гүт? Танайхи гүшадахи эрьесэ болобо,—гэжэ hануулна.

Жолоошон Трифоновтэй уулзахадамнай:

—«Мир» колхоздо 9 автомашина ерээ hэн. Ажалнайшье ехэ даа, үглөөгүүр эртэ бодоод, үдэшэ орой болотор хүдэлнэбди. Кукурузань ехэ hайн аад, тамхишье татаха сүлөөгүй байгшабди,—гэнэ.

Залуу комбайнер Валерий Бадмаев энэ жэлдэ механизаторнуудай hургуули дүүргээд ажаллажа байгаа юм. hайнаар хүдэлдэг, үдэртэ 8 гектар кукуруза сабшажа, 200 тонно хүрэтэр шэмэтэ тэжээл хуряана. Гадна «кукурузын» комбайнер гэжэ Бургалтай нютагтаа алдаршаhан Бубэй Цыбиков зургаан хоног соо 60 гектар кукуруза хадаад байна.

Мүнөө үедэ 2-дохи отделениин 250 гектар кукурузын 100 гектарнь хуряагдажа, силос даргданхай. Комбайнернууд Бубэй Цыбиков, Валерий Бадмаев, Владимир Чойдонов гэгшэд заашье hаадгүйгөөр ажаллана.

— Энэ ёhоороо бидэнэр 3—4 хоногhоо кукурузаяа дууhахамнай. Доодо-Бургалтайдамнай зуугаад гектар кукуруза үлөө, — гэжэ Бабу Раднаевич Банзаракцаев мэдүүлнэ.

Бубэй Цыбиков тухай хэлэхэ болоо hаа, энэ нүхэрнай 6-дахи жэлээ гансал комбайндаа ажаллана. Машинань хододоо бэлэн байдаг. Мүнөө тэрэнэй комбайндаа hуугаад ябахадань, кукурузын эшэнүүд хэды бүдүүншье hаа, хахалнагүй. Дабhалhан мангир шэнгеэр хэршэгдэhэн ногоон тэжээл автомашинын кузов соо адхаржал ябана. Энээниень харахадаа, амтатайхан ууралаар бааяжа байhан hүн, сагаан эдеэн hанаанда эжэлүүдгүй ороно.

Бургалтайнхид үхэр малдаа шэмэтэйхэн лэ тэжээл бэлдэжэ байна даа...

Гунзан хилэ дээгүүр түхэреэн hара мухариба. Хара-Үбэсэнэй 93 гектар кукуруза хуряагдажа дүүрэхэ дүтэлэнхэй.

Г. ДАШАБЫЛОВ.
манай тусхай корр.

ҮДЭР, hҮНИГҮЙ

Олон автомашинанууд хүдөө тосхонуудhаа хойно хойноhоо ерэжэ, Улаан-Үдын мелькомбинадай элеваторай хашаа соо орожол, орожол байна. Иигэжэ шэнэ ургасын таряан эдэ үдэрнүүдтэ гүрэндэ тушаагдажа эхилээ. Гурбан хоногой туршада 6 мянга 117 центнер орооhон, гол түлэб Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин ажахынуудhаа, эндэ тушаагдаба. «Дружба» колхозойхид, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын хүдэлмэришэд илангаяа ехэ орооhо гүрэндөө тушааба.

Автомашинанууд үдэр, hүнигүй шэнэ ургасын орооhо асаржа байна. Таряа тушаажа абадаг пунктнууд мүн лэ бүхэли суудхын туршада хүдэлжэ эхилэнхэй.

Г. ШУМИЛОВ.

Республикын колхоз, совхозуудта орооhо таряа болон кукуруза хуряалга, намарай паар хахалалга тухай

1964 оной августын 25-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Управлениинүүд, аймагууд	Орооhо таряа: бүхыдөө хадагдаhаниинь	Орооhо таряа: тэрэнэй хуряагдаhаниинь	Кукуруза хуряалга	Намарай паар хахалалга
Баргажанай	40	72	53	3
Зэдын	20	27	29	4,6
тэрэ тоодо:				
Зэдын	22	27	29	—
Захааминай	3	—	—	—
Яруунын	31	14	—	1,3
Кабанскын	21	35	58	12
Хяагтын	22	59	28	4,5
Мухар-Шэбэрэй	20	58	41	3,5
Түнхэнэй	11	46	44	15,2
Улаан-Үдын	16	76	39	7,1
Хорнин	23	25	78	0,1

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Дружба» колхозой кукурузашан Жамсо Гомбоцыренович Соктоев республика доторoo мэдээжэ болонхой. Мүнөө жэл тэрэ 250 гектарта «полиин хатанине» тариhан байгаа. Тэрэнэйнь ургаса яhала hайн. Зарим газартаа 4 метр үндэр урганхай. Нүхэр Соктоевой гектар бүриhөө 500 центнер кукурузын намаа набша хуряаха уялгаяа дүүргэхэнь лабтай.

Зураг дээрэ: Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи кукурузын ургаса шалгаха нийтын инспектор Ж. Г. Соктоев. Тэрэнэй агрегат ургасаяа хуряажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ПАЛЬМИРО ТОЛЬЯТТИИН ДУРАСХААЛДА

Августын 25-най үдэшэлэн Москвада, Кремлиин театр соо Италиин, мүн уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, Советскэ Союзай үнэн хани нүхэр Пальмиро Тольяттиин дурасхаалда зорюулагдаhан Москвагай ажалшадай шаналал гашуудалай митинг болобо.

КПСС-эй МГК-гай секретарь М. А. Кузнецов шаналалай митинг нээбэ. Эндэ «Красный пролетарий» заводой коммунис ажалай бригадын бригадир токарь Н. М. Кузьмин, «Правда» газетын главна редактор П. А. Сатюков, Испаниин коммунис партиин Центральна Комитедэй гэшүүн Луис Балагер болон бусад үгэ хэлээ.

ТАСС-ай МЭДҮҮЛГЭ

Африка түбидэхи Конгын республика мүнөө империалис гүрэнүүдэй зэбсэгтэ добтолгодо дахяад оронхой. США-гай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд дайшалхы ёhоор бэеэ бэлдэнхэй, Конго худар хэдэн зуугаад парашютистнууд-десантнигуудые, сэрэгэй хүндэ техникэ абаашажа хаяна гэhэн мэдээсэлнүүдые бүхы дэлхэйн хэблэл газетэнүүд тунхаглана. Леопольдвиль тээшэ танкнууд, хуягта машинанууд эльгээгдэнэ. Мүн американска экипажтай сэрэгэй ашаа шэрэдэг самолёдууд, вертолёдууд тэндэ ошоно.

Хилын саанахи информационно агентствэнүүдэй мэдээсэhэнэй ёhоор, Конгын патриодуудай отрядуудые ракетээр, пулемёдоор буудажа, Америкын сэрэгэй авиаци дайшалхы ябуулгануудые хэжэ эхилэнхэй.

Америкэдэ орходоо хүсэ багатайшье колониальна гүрэнүүд Вашингтоной хойно орохо дурагүй хэбэртэй. Португалиин засагаархин буу зэбсэг болон hомо хэрэгсэл Анголоhоо Конгын ниислэл хотодо абаашана, мүн Конгодо байhан Бельгиин сэрэгэйхидшье үндыжэ захалаа.

Америкын Холбоото Штадууд, мүн НАТО-гой талаар тэрээнтэй хамжаhан гүрэнүүд буу зэбсэгээр орожо, Конгын дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархаха гэhэн хамтын бэлэдхэл хэhээр үнинэй юм. США-гай гүрэнэй секретариин орлогшо Гарриманай Брюссель ошохо үедэ Америкын болон Бельгиин колонизаторнуудай хоорондо өөhэдынгөө дүүргэхэ үүргэнүүдые хубаарилан абаха тухай хэлсэгдэhэн байгаа.

Мүн Америкын гүрэнэй секретариин орлогшо Уильямс гэгшэ Леопольдвильда ошоhон юм. Тиихэдэ хэгдэхэеэ байhан сэрэгэй ябуулгануудай хараа түсэб тааруулан табиха хэрэг тэрээндэ даалгаhан байгаа. Колонизаторнууд хадаа Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациешье тоонгүйгөөр, Африкын тэг дунда боложо байгаа ушар байдал тухай hанаашархаха гүрэнүүдышье хэрэгсээнгүй, гансал өөhэд зуураа түргэнөөр үгэеэ ойлголсохо гэжэ эрмэлзэhэн байна. Тэдэнэр ООН-ой гэшүүн—Конгын Республика гэжэ бүрин эрхэтэ гүрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархан, буу зэбсэгээр орохо hэнгэргүй аашa гаргаха гэжэ бодоhон байха юм. Конгын патриодуудта хашалан, зоболон үзүүлжэ, Патрис Лумумбые хоролон алажа байхадаа өөhэдтөө халхабша болгоhон ООН-ой сэрэгүүдые hаяшаг тэндэhээ гаргажа абаашаhан байбашье hаа, колонизаторнууд мүнөө США-гай, Бельгиин болон НАТО-гой гэшүүн болоhон бэшэшье гүрэнүүдэй сэрэгүүдые энэ орон худар абаашаха hанаатай.

Америкын сэрэгүүд юунэй түлэдэ Конго эльгээгдэнэ гээшэб? Аяар холо байhан тэрэ гүрэндэ США ямар юумэ бэдэржэ олохо hанаатайб? Конго гээшэмнай Америкын мэдэлдэ байhан газар нютаг бэшэ, Америкэдэ хабаатай нитат бэшэ байна ха юм. Тэрэмнай бэеэ даанхай бүрин эрхэтэ гүрэн байна бшуу.

Конгодо буу зэбсэгээр добтолон, хэрэгүүдтэнь хамаархаха гэhэн бодото hанаашалгаяа нюуха далдалха гэжэ хэды оролдооншье hаань, Конгын арад зоной национальна сүлөөрэлгын улам дэлгэржэ байhан хүдэлөөниие дараха, гадаадын гүрэнүүдэй табималнуудай найдалгүй байдалые Америкын hэлмэ жадаар бүхэлхэ, энэ оронoй байгаалиин баялигуудые тоножо байдаг империалистнууд баяшуулай нэгэдэлнүүдэй эрхэ мэ

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

КОМБАЙНАЙ ҺҮҮЛЭЭР—АНЗАҺАН

ОРООҺО ТАРЯА, элдэб тэжээлэй ургамалнуудые ехээр, гаргаша багатайгаар ургуулжа абаха, хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые улам элбэгжүүлхэ талаар манай управлениин колхозууд болон совхозой хүдэлмэришэд зохихо хэмжээнүүдые абажа, ажалдаа амжалта туйлана.

Хүдөө ажахыгаа ашаг ехэтэйгээр хүгжөөхэ зорилготой түрүүшымнай жэлэй үрэ дүн бодотоор харагдажа эхилээ. Газараа оролдожо элдүүрилһэнэй, уһалһанай, үтэгжүүлһэнэй, тарилгаа зүбөөр, саг болзор соонь үнгэргэһэнэй, ургасынь хойноһоо нягтаар харууһалһанай ашаар Сибиряк», «Восточные Саяны» колхозууд, Саянай совхоз, бусадшье зарим ажахынуудай ороохо таряа, кукуруза, силостэ орохо ургамал бараг һайнаар ургуулаа. Мүнөө үедэ таряа хүряалга хаа хаанагүй эхилээд байна.

Намарай халуун хаһые — таряа хүряалгаа эмхитэй, шанартайгаар үнгэргэхын хажуугаар ерэхэ жэлэйнгээ ургасын һуури табиха тухай ехэ анхарал хандуулагдана. Тиигэжэ полиин таряа, силос хэхэ ургамал хүряамсаараал, эртын паар дары хахалха зорилго табигданхай. Юуб гэхэдэ, намарай эртын паар, илангаяа июль, августда хахалагдаһан паар, хабарайхиһаа балай дутадаггүй гээд мэдээжэ ха юм. Мүн бидэнэршье дүй дүршэл дээрэһээ иигэжэ ойлгонхойбди. Жэшээнь, «Сибиряк» колхозой Түхэрээнэй отделениин гурбадахи поли (51 гектар) намар паарлагдаһан байжа, үнгэрэгшэ жэл га бүхэнэй 16 центнер ургаса тэндэһээ хүряагдаа һэн. Мүн тэндэхи зэргэлээ полиин хабар паарлагдаһаншье һаа, баһал гектарай 17 центнер ургаса абтаһан юм.

Дулаан аажам байхада, эртэ паарлагдаһан газарта элдэб микробиологическа хубилалта түргөөр һайса боложо, хүрьһэндэ шухала минеральна тэжээлэй элбэгжэдэгынь элитэ. Һайса элдүүрилэгдэһэн, нягтаруулан тэгшэлэгдэһэн хүрьһэндэ шииг нойтоншье ехээр суглардаг шуу. Эртэ паарлагдаһан газарта элдэб буртаг үбһэнтэй тэмсэхэдэ бэлэн байдаг. Тиигээдшье хабарай тарилгын сүлөө забдагүй сагта баһа паар хахалха гээд тракторнууд эзэлэгдэхэгүй болоно.

Манай управлениин ажахынууд намарай паар хахалха түсэбөө мүнөө тодорхойлон табяад, нёдондонойхиһоо бүхыдөө 2000-аад гектараар ехэдхэхэнь. Иигэжэ «Сибиряк» колхоз 5 мянган га, Саянай совхоз—4 мянгые, «Восточные Саяны» колхоз—2,5 мянгые, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз—2,5 мянгые, «Маяк» колхоз мянган га намарай паар хахалхаар шиидэнхэй. Тэрэ тоодо июль һарада хамта 1470 гектар хахалагдаа һэн. Августда 1200-гаад гектар паар хахалагдаад байна.

Орооһо таряа, силосэй ургамал үдэрынь хүряажа абаад лэ, гараһан һолоомыень суглуулан сомоод, һүниндөө тэрэ газар паарлагдана. Ажахынуудтамнай ябуулагдажа байһан, хэрэглэгдэжэ боломоор лэ бүхы тракторнууд дүүрэн хүсөөрөө ашаглагдана. Бороо хуратай үедэ зарим ажахыда трактористнууд үдэр һүнигүй паар хахална. «Сибиряк» колхоздо паар хахалха тусхай звено эмхидхэгдэхэнь. Арга боломжоёо дахин нарибшалан тооложо үзөөд, управлениингээ ажахынуудта бүхыдөө 100 шахуу трактор паар хахалалгада ябуулха болобобди. Нэгэ трактор халаан соо 5 гектаршье хахалаа һаа, сүүдхэдээ 500 гектарта хүргэхэ ушартай. Иигэжэ сентябриин 20 хүрэтэр 15 мянган гектар управлениин ажахынуудта хахалагдахаар хараалагдана, сохом хахалаглахашье байтха.

Намарай паар хахалхатайгаа хамта үтэгжүүлгэ хэлсэдэг заншалтайбди. Илангаяа аммиагай уһа намар, газараа хахаламсаараа оруулхада угаа һайн гэжэ манай туршалга тодорхойлон харуулаа. Юуб гэхэдэ, шииг нойто ехэтэй газарай хүрьһэндэ азот шэнгэсэтэй байдаг ха юм. Энэ ушарые хараада абажа, мүнөө намарай паар хахалхадаа, 8 мянга шахуу гектарта аммиагай уһан үтэгжүүлгэ боложо оруулагдахань. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал, 6 мянган гектараар ехэдхэгдэһэн болоно. Аммиагай уһа хүрьһэндэ нэмэлтэ тэжээл болгон оруулаад, га бүхэнэй 2—3 центнерээр юрынхиһөө ехэ ургаса хүряажа абадаг Саянай совхозойхид 2 мянган гектарта мүнөө аммиагай уһа оруулхань. Мүн «Сибиряк» колхозой таряашад, механизаторнуудшье аммиагай уһа хэрэглэнгүйгөөр байжа шадахаяа болинхой бшуу.

Шэбхэ-шоройн компост намарай паар хахалхадаа шадаха зэргээрээ оруулха гэжэ оролдонобди. 24 мянган тонно шэбхэ-шоройн компост мүнөө паарлагдаһан газартаа оруулжа байнабди. Гадна манай управлениин «Восточные Саяны» колхозой газар дээрэ торф ехэ элбэг. Һая тэрэ торфынгоо шанар, бүридэлые шэнжэлүүлһэмнай угаа һайн, фосфор болон бусад холисо элбэгтэй байба. Энэ торфдоо элдэб минеральна бодосуудые, аммиагай уһа холижо, хамта 2,5 мянган тонно тухай эрхим шанартай үтэгжүүлгэ намарай паарта оруулагдахань. Саашадаа иимэ шанартай үтэгжүүлгэ бүрил ехээр бэлдэжэ, колхозууд болон совхоздо үгэдэг болохо зорилго табигдана. «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэйхид иимэ үтэгжүүлгэ бэлдэхэ үүсхэл гаргаа.

Ургаса дээшэлүүлхэдэ шухала удхатай хэрэгые—намарай паар элдүүрилгые саг соонь, шанартайгаар дүүргэхын зорилгоор ажахы бүхэндэ ажалай түлөөһэ, нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ гурим тогтоогдонхой. Жэшээнь, «Восточные Саяны» колхоздо иимэ түлөөһэн тогтоогдоһон байна. Гол түлөөһэнһөө гадуур намарай паарай хахалагдаһан гектар бүхэндэ нэгэ килограмм таряа үгэнэ.

Хэрбээ трактористын арбан хоногойнгоо даабари дүүргээ һаань, хахалагдаһан гектар бүридэ 2 килограмм таряан үгтэдэг. Намарай паар хахалха түсэбөө саг соонь, шанартайгаар дүүргэһэн, үлүүлһэн механизаторнууд магтаалда, шанда хүртэдэг.

Таряа хүряалгада мүнөө жэгдэрэн орохотойгоо хамта, намарай паар хахалалга улам улам ехэдхэхэбди. Ерэхэ жэлдэ баян ургаса хүряаха һуури табижа ябаһан механизаторнуудай хоорондын социалис мүрысөөн үдэр бүри эршэдэнэ. Намарай паар хахалха түсэбөө дүүргэхэ, үлүүлхэ гээшэ нэрэ хүндын хэрэг гэжэ механизатор бүхэмнай ойлгонхой.

О. ДАНИЛОВ,
Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин главна агроном.

Хабаровскын түмэр-бетон конструкцинуудай № 1 заводой залуушуул Амурскын целлюлозно-саарһанай комбинадай барилгашадта хэрэгтэй түмэр-бетон саг болбортонь эльгээхын түлөө оролдоно. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) заводой эдэбхитэд—фрезеровщик В. Савин, заводой комсомолой комитедэй секретарь В. Карпов, фрезеровщик Г. Кадин. ТАСС-ай фото.

ТАСС-ай МЭДҮҮЛГЭ

(*Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта*)

дэл тэрэ хэбээрнь байлгажа, бүри ехэ болгохо гэһэн иимэ зорилготой байгаашань элитэ харагдана.

Теэд Конгын патриодууд Вашингтондо, мүн Брюссельдэ зохёожо табиһан дайсан харша түсэб таһалдуулха гэжэ эрид шиидэнхэй. Ушар баримтанууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, энээнэй урда тээ үнгэрһэн он жэлнүүд Конгын патриодуудай хүсые бараагүй, тэдэнэй зориг хухалаагүй байна ха юм. Тус орон өөрынгөө бэеэ даанхай байдал аршалан хамгаалхын түлөө дахин бодожо жагсанхай.

Африкын зарим гүрэнүүдэй зүгһөө Конгодо харша ябуулганууды хэхэдэнь, тэрэниие дэмжэжэ байһан хэбэр үзүүлхын тулада патриодуудта хэһээлтэ үзүүлхэ сэрэгэй ябуулгануудта хабаадалсаха сэрэгүүдые эльгээгыт гэһэн гүйлтатайгаар Африкын гүрэнүүдэй правительствануудта хандахыень США-гай гүрэнэй департамент Леопольдвильдахи өөрынгөө туһамаршадые тухирһан байгаа. Энэнь колонизаторска политика ябуулжа байгшадай һаял мүнөө хэрэглэһэн арга мэхэ бэшэ ха юм. Энээнэй урда тээшье колонизаторнууд Африкын зониие тэндэхи орон нютагайнгаа улад зондо эсэргүүсэн тэмсэхээр тухирха гэжэ мүн лэ иимэрхүү арга мэхэ нэгэнтэ бэшэ гаргадаг бэлэй. Зүгөөр мүнөө сагнай ондоо болонхой.

Хэнэй тухиралгаар иимэ гүйлта хэгдэжэ байһыень мэдэһэн аад, африканска сэрэгүүдые Конго худар эльгээхэ гэһэн гүйлтадань этигэл найдабаритайгаар хандаха тиимэ гэнэн хонгор хүнүүд Африкада хомор олдохо бэзэ. Сэрэгүүдые эльгээхэ тухай Америкын дипломатическа эмхи зургаанай заабаряар хэгдэһэн гүйлтые Африкын гүрэнүүд дэмжэхэгүй гээшэ ха гэжэ бодоходоо, США эдэ сэрэгүүдые барижа байха бүхы гаргашануудые бэе дээрээ абахаар бэлэн байнабди гэжэ яаралтайгаар мэдүүлбэ. Теэд хамаг юумэ бултыень доллароор худалдажа абахын аргагүй юм гэһэн ушарые Вашингтондо мартаһан хэбэртэй. Арадуудай нэрэ түрэ, үнэн сэдьхэл гээшые мүнгөөр худалдажа абахын аргагүй. Өөһэдынгөө бэеэ даанхай гүрэн түрые аршалан хамгаалха гэжэ эрид шиидэһэн Африка түбиин оронуудай бата нэгэдэлые хашарһа мүнгөөр андалдан абажа болохогүй байна бшуу! Конгодо колониальна дарлалтын ёһо гурим тэрэ хэбээрнь байлгахын тулада Вашингтоной хэды ехэ мүнгэ зөөри һомолжо байбашье һаань, колониальна гүрэнүүдэй хорото ябуулгые дэмжэхээр Африкын арадуудые бэе тээшээ татажа, Конгын патриодуудай тэмсэл даража шадахагүй гэжэ лаб найдахаар байна.

Өөрынгөө гүрэнэй бэеэ даанхай байхын түлөө тэмсэжэ байгшадай туһаламжа эрихэ болоо һаань, тад ондоо ааб даа. Африкын олохон гүрэнүүдэй правительстванууд Африка түбиин нэгэдэлэй үзэл суртал баримталан, мүнөө эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэл хэжэ байгшадта туһаламжа үзүүлхээр бэлэн байһанаа мэдүүлбэ.

Тиимэ туһаламжа үзүүлхэ тухай гаргаһан уряае мүн бэшэ бэшэ арадуудшье һайшаан дэмжэхэл байха. Конгын арад зоной хэжэ байһан тэмсэлдэнь амгалан тайбан байхые хүсэгшэд, колониальна дарлалтые хоггүйгөөр һалгаахын түлөө тэмсэжэ байгшад бүгэдөөрөө хамаархангүй орхихо гэжэ юрэдөө байхагүй. Африкын болон бэшэшье эб найрамдалда дуратай оронуудай дэмжэлгэ абаад байһан Конгын арад өөһэдынгөө дотоодын хэрэгүүдтэ хари гүрэнэй хамаархаха ябадал болюулжа, орон нютагһаа колонизаторнуудые намнажа тонилгохо түгэд хүсэтэй байна бшуу.

Советскэ правительство хадаа Конгын дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай болоод Бельгиин буу зэбсэгээр орожо хамаархалгые эрид шууд буруушаана гэжэ ТАСС мэдүүлхээр түлөөлэгдэнхэй. Африкада колониальна гүрэнүүдэй үүдхэһэн сэрэгэй гуламта бии болгожо, Конгодо добтолһон ушар хадаа, Африка түбиин олохон гүрэнүүдэй бэеэ даанхай байдалда туйлай ехэ аюул ушаруулна. Гэхэһээ гадна, империалис гүрэнүүдэй сэрэгүүдэй Конгые эзэмдэн абаха болоо һаань, Урда-Вьетнамда США-гай зорюута үүдхэһэн шэнги тиимэ дайн байлдаанда Конгын арад зониие, мүн Африкын бэшэшье оронуудай арадуудые татажа оруулха аюул ерүүлхээр Африкын тэг дунда дайн сэрэгэй шэнэ гуламта бии болгохо бэлэй. Сэхэ сэрэгээр добтолжо орохо зам дээрэ гараад байхадаа, империалистнууд Африка түбиин бэеэ даанхай байдалда аюул ушаруулхаһаа гадна, уласхоорондын эрхэ ёһые, мүн ООН-ой Уставай гол заршамуудые бүдүүлигээр эбдэнэ гээшэ.

Конгын арад зондо эсэргүүсэн, сэрэгээр добтолон ороһоноо зүбтүүлхын тулада Конго дотор боложо байһан политическэ ушар байдалые хэрэглэхэ ёһогүй. Конгын арад өөһэдынгөө политическэ болон экономическа байгуулалтые хубилгажа хүгжөөхэ тухай асуудал гансал өөрөө шиидхэхэ, ямар правительство манай дура хүсэл хангажа шадахаб гэжэ өөһэдөө тодорхойлхо эрхэтэй байна ха юм. Вашингтондошье, Брюссельдэшье, мүн ондоошье хари гүрэнэй ниислэлдэ байһан хэншье хадаа энэ эрхые буруушаажа шадахагүй. Гэхэһээ байтагай, Конгын арадай тэрэ эрхыень хүсөөр булиян абажа шадахагүйл! Колонизаторнуудта эсэргүүсэн тэмсэхээр гартаа буу барижа бодоод байхадаа Конгын арад зон өөһэдынгөө арюун нангин патриотическа уялгые дүүргэжэ байна гээшэ.

Конгын арадай эрхэ сүлөөдэ добтолон оргшод хадаа Конгын дотоодын хэрэгүүдтэ буу зэбсэгээр орожо хамаархалгые саашань үргэлжэлүүлхэ болоо һаа, энэ тулалдаае улам үргэдхэлгэдэ хүргэхэ юм гэжэ мэдэнгүй яаха һэм. Африкада, мүн ондоо тээшье Конгын арад зондо үнэн хани нүхэд олдожо, тэдэндэ шухала хэрэгтэй туһаламжа үзүүлжэ шадахань лабтай.

Эрхимлэгшэд урмашуулагдаа

Коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэтэй Хандагатайн леспромхозой Наранай модо бэлэдхэлэй пунктын коллектив модо бэлэдхэхэ июлиин түсэбые холо үлүүлэн дүүргэнхэй. Нэгэ мянган кубометр модон түсэбһөө гадуур бэлэдхэгдээ. Хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ зургаан кубометрээр дээшэлүүлэгдээ. Иигэжэ хоёр мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэн арьбалагдаба.

Эршэмтэй шангаар ажаллаһан энэ пунктынхид июль һарын дүнгөөр социалис мүрысөөндэ шалгаржа, «Забайкаллес» комбинадай модо бэлэдхэлэй пунктнуудай дунда түрүү һуури эзэлбэ. Эрхимлэгшэд дамжуулгын Улаан тугта, нэгэ мянган түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэбэд.

Хүрбын леспромхозой Бага-Хүрбын пунктын коллектив хоёрдохи һуури эзэлээ. Гурбадахи мүнгэн шан Байгалай леспромхозой Саяпиха пунктын модошод абаа.

Мастерска участогуудай дундаһаа Байгалай леспромхозой мастер Черняевай участок шалгаржа гараа. Тэдэнэр нэгэ мянган кубометр модо түсэбһөө гадуур бэлэдхээ, модошон бүхэнэй ажалай бүтээсые түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 65 кубометрээр дээшэлүүлээ. Мүрысөөндэ эрхимлэһэн участогай модошодто дамжуулгын Улаан туг 500 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаба. Хандагайн леспромхозой мастер нүхэр Шань гэгшын, Итанцын леспромхозой нүхэр Пулькинай даадаг участогууд хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэбэд. Итанцын леспромхозой мастер Павловай, Хандагатайн леспромхозой мастер Наумовай участогууд гурбадахи һуури эзэлээ.

Н. ТЮРНЕВ.

Ударник солотой

Үдын совхозой Верхне-Талецкэ хэлхеэ холбооной отделениин телефонистка Елена Ипатовна Ерофеева тэндэхи зоной̆нгоо дунда хүндэтэй хүнүүдэй нэгэниинь болонхой. Нүхэр Ерофеева даалгагдаһан ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг. Байгша оной мартһаа эндэ телефонисткаар ажаллана. Елена Ипатовна 26 наһатайшье һаа, хэлхеэ холбооной отделениин олон газарта хүдэлөө. Хоридошье, Үдинскдэшье телефонисткаар, почтальоноор хүдэлһэн намтартай.

Елена Ипатовнада коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой юм. Мүнөө нүхэр Ерофеева Новосибирскын хэлхеэ холбооной электротехникумэй 2-дохи курсда заочноор һуралсана.

— Хүнүүдэй хонходоходо, хаһа сагтань һайнаар харюусажа, хэрэгтэй номерыень түргөөр үгэхэ, зониие культурнаар, зохидоор хангаха, хүдэлһэн газараа сэбэр байлгаха гээшэ коммунис ажалай ударнигай түрүүшын зорилго болоно ха юм, — гээд Елена Ипатовна тон зүб хөөрэнэ.

Нүхэр Ерофеева гэр бүлэтэй, ёһотойл эхэ хүн. «Правда Бурятии», «Шэнэ Үдэ» газетэнүүдые, «Вестник связи» гэжэ журнал абадаг. Иигэжэ телефонистка Елена Ипатовна ажаһуудаг, ажалладаг байха юм.

К. ЖАЛСАРАЕВ.

„ЭСЭЭБДИ ГЭХЭ ХҮН ҮГЫ"

Үргэн голые хаха зураһан горхон. Захаарнь шэмэглэн гоёоһон сэсэг мэтэ һөөг бургааһа уһанай хоёр талаар нэмжын харагдана. Эртэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор хүдэр гартанай хажуутаар хүхэ ногоо сабшан унагааха, талын дундаһаа косилкануудай таршаганаха абяан, сэдьхэл дүүрэмэ шог зугаа таһарнагүй. Эндэмнай комсомол-залуушуулай звено, коммунист нүхэр Цырен Дашеевэй хүтэлбэри доро ажаллана.

Энэ звено һара шахуу ажаллажа байна. Хэр зэргэ залуушуултнай ажаллажа байнаб гэжэ нүхэр Дашеевһээ асуудахамнай: «эсээбди гэхэ хүн үгы, эдэшни комсомолшууд ха юм»,—гэжэ харюусаба.

С. ЖАМСАРАНОВ,
Захааминай «Родина» колхозой комсомолой организациин секретарь.

Түрэл орон доторнай

ТАБИ МИЛЛИОН ЦЕНТНЕР

МОСКВА. **(ТАСС-ай корр.).** Таби миллион центнер! — Мүнөө жэлдэ загаһашаднай далай, океануудһаа иимэ «ургаса» хүряахань.

Баригдаһан загаһанай хахадһаа ехэнь дабһалагдангүй хүргэгдөөд, арад зондо худалдагдаха юм. Бэшээрнь элдэб янзын консервэ хэхэ. Мүнөө жэл ороной арад зондо загаһанай 800 миллион баанха консервэ худалдагдаха.

«НҮҮДЭЛ НАРАН»

СВЕРДЛОВСК. **(ТАСС-ай корр.).** Ороной медицинын ехэ эмхи зургаануудай операци хэдэг кабинедүүд олон рефлектороор гэрэлтүүлхэ түхеэрэлгээр хангагданхай. Тиимэ түхеэрэлгэ Свердловскын электромедицинскэ аппаратурануудай завод бүтээнэ.

— Мүнөө хүдөөгэй больницануудта операци хэхэдээ, электрын лампочкануудые хэрэглэнэ. Энэ дутагдал усадхаха гэжэ шиидээбди,—гэжэ заводой ахамад конструктор Ю. Созинов хөөрэнэ. — Дүрбэн рефлектортэй шэнэ аппарат туршалгада ороо. Энэ «нүүдэл наран» һаядаа колхоз, совхозуудтахи больницануудай хүдэлмэрилэгшэдэй һайн туһалагшань болохо.

СТУДЕНТНЭРЭЙ ШЭНЭ ГОРОДОК

БАРНАУЛ. **(ТАСС-ай корр.).** Сибириин эгээл һаяын вуз—Алтайн политехническэ институдай корпус баригдажа дүүрэбэ. Энэнь Алтайн хизаартахи эгээл томо, гоё һайхан гэр болоно.

Институдай байшангай баригдажа дүүргэгдэхэлээр студентнэрэй тоо 2000 хүнөөр нэмэжэ, 8,5 мянга болохо байна.

Институдай һуралсалай корпусой хажууда студентнэрэй хамтын 3 байра баригдаа. Һуралсал-үйлэдбэриин корпус болон спортын талмай баригдажа байна.

МҮЛЬҺЭТЭ ОКЕАНАЙ АРАЛ ДЭЭРЭ

МАГАДАН. **(ТАСС-ай корр.).** Хойто Мүльһэтэ океандахи Врангелиин аралда ажаһуугшадай ехэ һайндэр болобо. Тэгшэ дүшэн жэлэй саана—1924 оной августын 20-до — эндэ манай ороной туг хиисхэгдэһэн байгаа.

Тэрэ сагһаа хойшо арал дээрэхи байдал танигдашагүй болоо. Тэндэ гидрометеорологиин албанай шухала пунктнуудай нэгэн хүдэлдэг. Эндэ оро үдхэдэг томо колхоз бии. Тосхондонь клуб, библиотекэ, хүүгэдэй саад, ясли хүдэлдэг. Чукча, эскимос арадай хүүгэдтэ интернат һургуули нээгдэнхэй.

Һаяын жэлнүүдтэ энэ арал дээрэ агнууриин ажахы бии болгогдохоор хараалагдана. Область дотороо мяха, үндэгэ, нооһо ехээр үгэдэг боложо байнхай. Урдынхидаал адли олон гүрэнэй зоопаркнуудта элдэб янзын ан гүрөөл, шубуудые эльгээхэ байха.

ЕХЭ ТЕАТР—«ЛА-СКАЛА»

«Ла-Скала» гэжэ Миланай суута театрай оперно труппа СССР-эй ниислэл хотодо сентябриин 1-дэ ерэхэнь. СССР-эй Ехэ театрай артистнар октябрь һарада Милан ошохо байна.

Аян замда гараха совет болон итальян артистнарай бүлэгүүдэй тус бүридэнь 400 хүн ороно. Театрай элдэб хэрэгсэлнүүдые тээһэн 27 вагонтой тусхай поезд Миланһаа Москвада ерээ. Тиимэ поезд Италида эльгээгдэхэ юм.

«Ла-Скала» театрай артистнууд сентябриин 5-һаа 28 болотор Москвагай ажалшадта наада харуулха юм. Тэдэнэр Ехэ театр соо 16, Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо 5 зүжэг табиха. Эдэ зүжэгүүдые 70 мянган хүн хараха аргатай.

СССР-эй Ехэ театрай коллектив октябриин 22-то Итали ошохо юм. Совет артистнар Италиин ажалшадта 5 зүжэг харуулха.

ШАЛГАЛТА БА ҺАЙНДЭР

ПЕТРОЗАВОДСК. **(ТАСС-ай корр.).** Россин Федерациин Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретариадай нүүдэл заседани эндэ нээгдээ.

— РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной бии болгогдоһоор тэрэнэй нүүдэл заседаниинууд Улаан-Үдэ, Уфа, Казань, Горький, Ростов-на-Дону, Краснодар городуудта үнгэргэгдөө,—гэжэ РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ Леонид Соболев хэлэнэ.—Мүнөө Карелиин уран зохёолшодой номууд тухай ехэ хөөрэлдөө хэхэеэ ерэбэбди.

Ленинэй ордентө Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилдаг заводто шэнээр байгуулагдаһан электромашинна цех хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна. Эндэ электровоз, тепловозуудай орёо нарин зүйлнүүд заһабарилагдадаг юм. Зураг дээрэ харуулагдаһан Маша Цымбалова, Нина Минеева гэгшэд мүнөө халаанайнгаа даабари холо үлүүлэн дүүргэдэг.
Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Ажал хэрэгээ мэдэлгэ—хүтэлбэриин эшэ үндэһэн

ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ интенсификацилха партиин хараа шугам бэелүүлгэтэй холбоотой шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ, ноябриин Пленумдэ бэлэдхэл улам үргэдэн дэлгэрнэ. КПСС-эй ЦК-гай Президиумдэ нүхэр Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэг соо табигдаһан асуудалнуудаар хаа хаанагүй һанал бодолоо хэлэжэ байнад. Энэ бэшэг доторнь социалис хүдөө ажахын мүнөөнэй предприятинуудай түхэл шэглэл гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэнхэй, тусхай мэргэжэлтэй үйлэдбэриие хүтэлхэ гол гуримууд тодорхойлогдонхой.

Нүхэр Н. С. Хрущевой орон соогуураа ябажа хараһан,колхозууд, совхозууд, научна эмхи зургаанууд, промышленна предприятинуудта уулзалга хэһэн, хөөрэлдэһэн, үгэ хэлэһэниинь коммунис байгуулалтын үндэһэн шухала асуудалаар арад зонтоёо партиин хэхэ шэнэ хөөрэлдөөнэй эхин болобо. Эдэ уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд—хүтэлбэрилхы ленинскэ ёһо гуримай бодото дээрэ батажан мандаһанай тодо гэршэ, түрүү коллективүүдэй, бүхы ажалшадай эрхим дүй дүршэлдэ, һанал бодолдо, эрдэм наукын туйлалтануудта КПСС-эй Центральна Комитедэй зүгһөө ленинскэ ёһоор хандадаг байһанай жэшээ болоно.

Научна коммунизмын парти болоһон манай парти материальна, соёл сурталай эрхэ нүхэсэлнүүдэй бии бололгын, бүрилдэлгын жэшээ зэргээр коммунис байгуулалтын зорилгонуудые табидаг ба шиидхэдэг, тиихэдээ хүгжэлтын шухала шатануудые алгад гарахагүй, мүн туйлаһан хэмдээ тогтожо; урагшаа дабшалгада һаад хэхэгүй гэдэг хараа бодол хүтэлбэри болгоно. Партимнай мүнөө хүдөө ажахын талаар иимэ асуудалнуудые гол болгон, ажалай эгээн үндэр бүтээсэ хангаха, хүн зондо шухала продуктнуудые элбэг дэлбэг болгожо шадахаар түгэс онһожоруулагдамал, тусхай мэргэжэлтэй үйлэдбэри хүгжөөхэ зорилго табина. Хүдөө ажахынгаа үйлэдбэриие мүнөө сагай технологиин, ажалаа түгэс онһожоруулгын, тусхай мэргэжэлтэй болгон хүгжөөлгын үндэһөөр эмхидхэхэ тухай хэлэгдэнэ.

Манай хүдөө ажахын хүгжэлтэдэхи энэ шэнэ шатань үйлэдбэрее тон шэнэ гуримаар, шадамар бэрхээр хүтэлбэрилхэ эрилтэ табина. Мүнөө хүдөө ажахыдаа юрэнхыгөөр бэшэ, харин ургамал бүхэниие, үйлэдбэриин технологиие һайн мэдэхэ, ямар нэгэн продукциие мүнөө сагай промышленна онол аргаар үйлэдбэрилгэ эмхидхэжэ шадаха хэрэгтэй.

«Хэзээ тарилга хэжэ эхилхэб, ургасаяа хэзээ хүряахаб, үрэһэеэ хэзээ хааха гэхэ мэтэ заабари үгэжэ урдань хүдөө ажахыгаа хүтэлбэрилдэг байһан гээшэ. Харин мүнөө саг хубилаа. Мүнөөнэй хүдөө ажахы юрэнхы бэшэ, тодорхой заабари үгэхыень хүтэлбэрилэгшэдһээ эринэ. Мүнөө үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ гээшэ түбхын түрүүн колхоз, совхозуудые ургамалнуудай эрхим сортоор хангаха, племенной хэрэг, селекциин хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхэ, хүдөө ажахын техникэ шудалалгадань хүнүүдтэ туһалха, бага хүсэ гаргаад, ехэ продукци абахаар үйлэдбэриин техникэ, шэнэ технологидо һургаха гэһэн удхатай» гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ һэн.

Үйлэдбэрее шадамар бэрхээр хүтэлбэрилхын тула, янза бүриин продукци—ороoһо таряа, саахарай свёкло, хлопок ургуулан абалгаар, үхэр мал, гахай ба шубуу үсхэбэрилгөөр союзно-республиканска управленинүүдые бии болгохо, колхоз болон совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдые бэхижүүлхэ гэжэ хараалагдана.

Партимнай һүүлэй жэлнүүдтэ эмхидхэлэй шухала хэмжээнүүдые хараалан бэелүүлээ. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүд тогтоогдоһон, үйлэдбэриин шэнжэ баримталай, партийна организацинууд хубилгагдаһан байна. Хүдөөгэй райкомуудай орондо үйлэдбэриин управленинүүдэй парткомууд эмхидхэгдээ. Иимэ хэмжээнүүдые абаһанай ашаар эмхидхэлэй хүдэлмэри үрэтэй һайн, нүлөө ехэтэй, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэ—бүри тодорхой болоо.

Гэхэ зуура тон шангаар, эрилтэ ехэтэйгээр харабал, эмхидхэлэй формонууд хубилбашье, хүдөө нютагуудтахи олохон шэнэ органуудай хүдэлмэриин шанар хүүшаараа байһаар. Гэхэтэй хамта тэдэ органуудта ямар хүнүүдэй хүдэлһэнһөө бүхы юумэн дулдыдана, хамаг хэрэг хүнүүдһээ, кадрнуудһаа, тэдэнэй эрдэм мэргэжэлһээ дулдыдана. Олохон управленинүүдтэ тусхай һайн мэргэжэлгүй нүхэдэй хүдэлмэрилжэ байдагынь элитэ. Тиимэ хүнүүд юрэнхы заабари үгэлгөөр ажахын хэрэгүүдтэ хабаададаг байһаниинь мэдээжэ.

Жэшээлэн хэлэбэл, үйлэдбэриин управленинүүдэй бэхижүүлэгдэһэнэй һүүлээршье, июниин 1-нэй байдалаар, тэндэхи 174 штатна единицэ, тэрэ тоодо 120 инспекторнууд-эмхидхэлшэлэй тушаал ондоо хүнөөр халагдажа байгаа гээд һаяхан Белоруссиин КП-гэй ЦК-гай пленум дээрэ тэмдэглэгдээ. Харин хүдөө ажахын талаар мэргэжэлгүй хүнүүд үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигуудай 12 орлогшын, 44 инспектор-эмхидхэлшэдэй тушаалые даадаг байба.

Хэрэг ушар гансал Белоруссиин зарим областьнуудта иимэ байна аал? Управлениин хүтэлбэрилхы ажал ябуулгын тодорхой, үрэ ехэтэй байлгань тэндэ хүдэлмэрилдэг хүнүүдһээ, инспектор-эмхидхэлшэдэй үүргээ дүүргэлгэһээ түбхын түрүүндэ дулдыдаха болоно. Тэдэнэр ажахын һалбариие түгэс һайнаар мэдэхэ, бэрхэ мэргэжэлтэд байха ёһотой.

КПСС-эй ЦК хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэг шэнэдхэн хубилгахадаа, үйлэдбэри хүтэлбэрилгын түлөө бүхы харюусалгые үйлэдбэриин управленинүүд дааха ёһотой гэжэ онсолон заaһан байгаа. Тиихэтэй хамта управлениин парткомуудшье үйлэдбэриин түлөө харюусаха, зүгөөр эдэнэй хүтэлбэрилхы үүргэнь үйлэдбэриин управленинүүдэйхиһээ ондоо байха гэжэ заагдаһан юм. Тиихэдээ партийна комитедүүдэй хүдэлмэриин онол арга, шэнжэ шэглэлэй үндэһөөрөө хубилха байһыень хараада абтаһан юм.

Гэхэ зуура, парткомуудай зарим хүдэлмэрилэгшэд ажахыгаа шэнэ гуримаар хүтэлбэрилдэг болоһоной ушар удхые ойлгоогүй байһаниинь гэмшэлтэй. Хэдэ хэдэн нютагуудтахи парткомууд, тэдэнэй секретарьнар урдын хүдөөгэй райкомуудай хүдэлмэрилэгшэдһөө бүридүүлэгдээд, хуушан арга методоороо хүдэлмэрилнэ, үйлэдбэриин управленинүүдэй орондо хүдэлнэ, колхозууд болон совхозуудые захирха, зонхилхо ябадал гаргана.

Энэ мэтын буруу арга методууд урданьшье тон таарахагүй байһан. Тииһээ тиитэрээ мүнөөнэй эрхэ байдалда бүришье муу байна. Колхозууд, совхозуудые зонхилдог метод юрэнхыдөө таарахагүй. Юундэб гэхэдэ, иимэ арга ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй үүсхэлые бууруулдаг, үйлэдбэри эмхидхэлгын түлөө харюусалгагүй ябадал үүдхэдэг байна.

Гол зорилгонуудаа шиидхэлгэдэ улад зониие эмхидхэжэ, элсүүлжэ шадабал, ехэ хэрэгүүдые бүтээхын тула олон түмэнэй оюун бэлиг, эрдэм мэргэжэл, дүй дүршэлые нэгэдхэн бэелүүлжэ шадабал—партийна хүтэлбэри хүсэтэй байдаг гээшэ.

Мүнөө манай колхозууд, совхозуудта 50 мянга үлүүтэй эхин партийна организацинууд бии. Эндэхи коммунистнуудай тоо һүүлэй арбан жэлэй туршада дунда жэшээгээр 3 дахинһаа дээшэ нэмэһэн байна. Колхозууд, совхозуудай партийна организацинуудые хүтэлбэрилгын хэрэг һайжаруулха, ажахыгаа хүгжөөлгын түлөө тэдэнэй шадабари ба харюусалгые улам дээшэлүүлхэ гээшэ парткомой түрүүшын ээлжээндэ оролдохо хэрэг болоно. Партийна комитедэй зорилго юуб гэхэдэ, коммунистнууд болон комсомолшуудай хүсые зүбөөр хубаарилан табиха, үйлэдбэри дээрэ дүүргэдэг түрүү үүргыень улам дээшэлүүлхэ, эдэбхи хэшээлыень бадаруулха, түсэбүүд болон уялгануудые дүүргэлгэдэ хүдөө нютагай бүхы хүдэлмэрилэгшэдые элсүүлхэ ябадал болоно. Партийна комитет, тэрэнэй секретарь хадаа тодорхой зорилгонуудые шиидхэлгэдэ хүн зониие элсүүлэн жагсааха эмхидхэлэй, политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин түлөө харюусана.

Партимнай ЦК-гайнгаа ээлжээтэ Пленумдэ бэлдэхэдээ, арад зонтой зүбшэдэг, олониитын һанал бодолые анхаралдаа абадаг, тэдэнэй дүй дүршэлые хараада абадаг байна. Үйлэдбэри интенсификацилха, тусхай мэргэжэлтэй болгохо зорилгонуудые бүри шадамар бэрхээр шиидхэхыень коммунистнууд, комсомолшуудые, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые КПСС-эй ЦК уряалһан байна.

«Правдын» түрүү бэшэг.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной августын 27.

ЭТИГЭЛ

— Угы даа, бишни иигээд энэ сарөто архи уухагүйб. Хэрбээ нухэрэйнгөө гэр haань, гол таhа нахааб. Ойлгыш даа намайе, Хандамни, мүнөөдэр нухэрэйнгөө түрэйн ударые тэмдэглэжэ ха юмбибди. Тэдэнээ [illegible] зэмэтэйб,—гэжэ эгээл түрүү бага зэргэ унги, hогтуу ерахадаа Бата хэлээ hэн. Тиимэ даа, Батын тон үнэн сэхэ, эгээ hаа танилсаад, [illegible] ногоон арьеэр сангэжэ [illegible] ябахадаашье, тиимэ сэхэ байhан.

...Тээд нухэдөөрөө уулзажа, нэгэ уушаа юм бэзэ, ходо архи ууха бишэ ха юм даа, үшөө энэ [illegible] түлөө хүлисэл гүйгаа бишу. Тээд үдэр хоногуудай ошоо бүри Бата хубилжа, ажалдаа холод [illegible] бусаха, Хандын асуудалда хайшан харагаар, «суглаанда байгааб, [illegible] даа дээрээ hаатааб...» гэхэ мэтын харюунуудые олоhон лэ байхэ. Тэрэшэлэн үргэлжэ нэгэ ямар бэ да [illegible] Хандада яашье ойлгогдоогүй бодолдо эзэлэгдэhэн, дуугай [illegible].

hүүлшын үдэрнүүдтэ юундашьеб Ханда Батаяа ажалhаа бусахыень хүлеэжэ ядадаг болонхой, [illegible] ямар [illegible] гээшэб. Бата юундэ энээ ойлгоногүйб. Энэ ном уншажа, радиогоор ханхинаха [illegible] дамжуулхадахьяшье — эдэ бүгэдэ Батын хүхюун энеэдэн, шог зугаагаар, талын дундуур таршаhан таргын хоохон хахинаанда лэ адли. hаядаа Хандын эхэ [illegible] удэрнь тон лэ ойро болон[illegible].

Бата Эрдынеев арба найма наhанhаа хүсэхэдөө ажаллаар шиидэжэ, Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй шэрэм [illegible] цэхтэ ороо байгаа. Тээд [illegible] хойшо хэды сар үнгэрөө [illegible]. Эдэ жэлнүүд соо Бата [illegible] ажалаар [illegible] журам абдажа, нэгэтэшье мастерай зүгhөө «хараалда» хүртөөгүй, харин үнэн сэхэ байхадань, hайн ажаллахадань Батые ходо магтадаг, мүнгэн шанда хүртөөлэдэг hэн. Хэб сохигшодой бригадада булта эдир залуу хүбүүд, басагад худалдаг. Эдэнэр дундаа тон эбтэй, аха дүүнэр шэнги ходол сугтаа ябадаг, өөр өөрынгөө hонинуудые, ажалтануудые адляар хубаалсадаг. Тэдэ залуу хүнүүд үелжэ, эугаалжа ябахадаа хэды hонин, гоё гээшэб, хамта хүдэлдэг нухэдэйнгөө холоодог хүн нүхэртэ тоолгдохо аал?

Бата мүнгөө абаха бүрэе бага зэргэ архи уухан, халамгайшаг бусадаг болоо. Тээд энэ бүгэдэдэ хэн зэмэтэй гээшэб, тэрэ мүнөө [illegible] үнэн зүрхэнhөө Батадаа үнэмшэжэ ябаhан Ханда гү, али худэлмэришэ зоноймнгоо сүлөө сагаа хайшан гээд үнгэргэдэгыень hонирходоггүй холоошо — мастернууд гү?

«Ямар нухэдөөрөө холбоорилдоно гээшэб? Хаана угы болоно гээшэб?» гэжэ үдэшэ бүри Ханда уйдхартай бодолдо эзэлэгдэн, Батаяа хүлээнэ. «юун дээрэhээ иигэжэ архиин хүндэ hонhоо ороо гээшэб?» гэхэ мэтын тоогүй олон бодолнууд Хандын сэдьхэл соо аадарай үүлэндэл хүндэр оборонохо. hаяшаг, hүниин 2 часта хаанахабэй архидаад ерэхэдэнь, үүдээ нээжэ үгөөгүй hэмнэй. Хэды үни тоноод, Хандын нээжэ үгөөгүйдэнь, Бата гэрэйнгээ хаяада унтаад, үглөө эртүүр үлэн хоhоор ажалдаа ошоо. Өөрөө зэмэтэй ха юм, тээд ажалhаа бусахадаа нэгэшье үгэ хэлээгүй, hүүлшын үдэрнүүдтэ Батын шарайнь шүнтагар нарин болошоо. Хандынгаа урда тон ехээр зэмэтэй болоо ха юм. Энээнии Бата hайн мэдээг, хэдышье уунгүй байхаар оролдодог, теэд архинша Аюша hалахаяа болишоо, хаанашье ябахадань hүүдэр шэнги бии болоод, шүлhэ hайруулан, хаана хэнтэй архи зооголhоноо зугаалха, Батаяа хахадые уухыень баадхаха. Эх! Аюша!.. Аюша... Архиин түүлмаг болоhон иимэшүүлые аянгата сахилгаан нэрбэдэг hай. Тиигэбэшье Бата энэ Аюшатайгаа нилээд дадашоо, хэды үзэн ядабашье, халуухание баряа hаа, холбоорилдон, хаанашье ошохоор бэлэн.

Тиигэжэ Бата эгээл түрүүшынхеэ ажалдаа хахадые бариhан, ама халамгай ерээ. Энээнийе ажаглаhан мастер Батые үтэр гэртэнь бусаагаа бэлэй. Ажалай эхилхэhээ арба минута урид хүдэлмэришэ зон участок бүхэн дээрээ сугларжа, зүблөө үнгэргэдэг, тиигэжэ мастер бүхэн хүдэлмэришэндөө хайшан гээд ажаллахыень ойлгуулжа үгэhэнэй удаа халаанайнь даабари үгэдэг, мүн энэ зүблөөн дээрээ ажалай журам эбдэhэн зонуулые шэрүүнээр шүүмжэлдэг юм. Мүн лэ энэ зүблөөн дээрэ, Батын ажалдаа hогтуу ерэжэ, ажалай журам эбдэhэндэ дураа гутаhан мастер хүдэлмэришэ зоноо шэрүүнээр шүүмжэлжэ, ханын газетэдэ наада барин зураха, мүнгөөр хэhээхэ гэhэн шиидхэбэри гаргаба. Бата эндэ нилээд лэ улайжа, сайка hалаа, тиигэхэдэнь мүнөөхи Аюша үшөө урдаhаань онигор нюдэдөө эмнижэ байгаа hэн. «Архи уухагүйб» гэжэ Бата hүүлшынгээ үгэ ажалша нүхэдтөө үгөө, хэрбээ энээнээ эбдээ hаа, hалаhан хэрэг гээшэ. Хандань яажа хүдэлмэри дээрэнь ерэжэ дуулганагүй гээшэб, тиигээ hаа, аяар хэзээ заводhоо намнагдаhан байха hэн. Архинша, заhархагүй хүнүүдые заводhоо үлдэдэг. Теэд хэнэй түлөөб? Энэ шонын түлөө гү?

Энэ аягүй ушарhаа хойшо Аюшаяа балайшье хэрэглэхээ болёод, хажуугаарнь hэбшээ татан үнгэрхэ, тиигэхэдэнь элдэбын үгэнүүдээр Аюшань Батаяа наада бариха, тиигэбэшье энэ хоёрые таhаршагүй холбоhон утаhан байhан зандаа hэн.

hүүлшын үдэрнүүдтэ Бата яhала заhараа. Басаганайнгаа гарахада хэды баясаа hэм, «миниин Сэсэгхэмни» гэжэ, Сэсэг гэжэ нэрэ үгөөд, түрэhэнэй үнэмшэлгэ дээрэнь бэшүүлээ hэн. Мүнөө Сэсэгтэйгээ үргэлжэ сагаа үнгэргэдэг, үргэлөөд гэр соогуураа ябаха, наадаха, уhаяа асарха, түлеэгээ хахалха. «Бата, Бата дахяад лэ нэрэеэ нэрлүүлхэшнил. Мүнөөхил нүхэдөөрөө бү холбоорилдоhой даа» гэжэ Ханда шэбшэдэг hэн.

Янгинама хүйтэн январиин үдэшэ Бата ажалhаа hаатаа, тиигэхэдэл Ханда эгээл түрүүшынхеэ уйлаа hэн. Теэд юундэ уйлааб? Бата хэлэhэн үгэдөө хүрэхээ болишоо, баhал мүнөөхи нүхэдөөрөө холбоорилдожо, архидаа юм бээз гэжэ бишыхан Сэсэгхэнээ hамааруулан, сагаа хаража, хэдыдэ ерэхэ юм ааб, эдэ нүхэдөө асаржа ерэгшэ аа гү гэн, гэр соогуураа hанаанда дарагданхай ябажа байгаа. hүниин 10... 12... час, газаа ямар хүйтэн гээшэб. Арайшье гэжэ hүниин хоёр часта хүн тон hулаханаар үүдэ тоншобо, үни хүлеэжэ ядаhан Ханда уур сухалда эзэлэгдэн, үни үдаан шэбшэhэн бодолнуудаа дууhан Батадаа эгээл мүнөө хэлэхээ үүдээ нээгээ, теэд юун гээшэб, пальтоонь хуу саhан болошонхой, Батын үрөөhэн хүл дээрээ тогтожо ядажа байхадань Ханда үшөө юунэйшье болоhые хүсэд ойлгоогүй, Батаяа үрөөhэн гарhаань hугадан, гэртээ оруулаа hэн. Батын нюдэнhөө уhан түйнхэй, уярhан хоолойгоор:

— Хандамни, инаг гансамни, намайгаа хүлисыш даа, бишни шиниингээ урда тон ехэ зэмэтэйб, тэрэ Дугарай Аюшатай архи уудаг байгааб, хаанашье ябахадам hүүдэр шэнги hалахагүй. Эгээл мүнөөдэр манай проходнойдо намайе хүлеэжэ байгаа, хахад литр хармаанhаа гаргаа, тэрэнииень уутаабди, манай хүбүүд сутлараа, тиигэжэ үшөө город ошожо уугаабди. Ленинскээр доошоо буужа ябахадаа, бинь халтиржа унахадаа, хүлөө гасааб, хүлөөрөө газар гэшхэхэ аргам угы. Нүхэдни намайе трамвайда оруулаад табяа. Трамвайн байраhаа нааша мүлхижэ, арай гэжэ хүрэжэ ерээб, гурбан час тухай ябааб. Хүлисыш даа намаяа, Хандамни, бишни эндэhээ хойшо уухайгүйб.—гэхэдэнь, Батын харахан нюдэдhөө Хандын хараhаар байхада хоёр ехэнүүд нёлбоhон мухарин, хасар дээгүүрнь гүйлдэн, доошоо унаба. Хандыншье нюдэдhөө нёлбоhон гүйлдэнэ.

Уданшьегүй «Түргэн туhаламжын» машина газаа ерэжэ хүршэгэнөөд, сагаан халаадтай залуу басагад ерэжэ, хүлынь үеhөө булгаржа гараа, хахад hара больницада хэбтэхэ гээд, Батыень абаад ябашоо hэн. Батын нэгэ hара соо больницада хэбтэхэдэ нэгэшье нүхэрынь ерээгүй. Уданшьегүй hара соо хэбтэжэ, элүүр болоhон Бата больницаhаа гаража, ажаллажа эхилээ hэн. Бата архи уухаяа болёо.

Бата тэрэ зундаа үдэшын шэрэм харгын техникумдэ абтаа hэн. Мүнөө хоёрдохи курс дүүргэнхэй, сэлмэг арюухан Сэсэгхэниинь мүн лэ гурбадахяа гэшхэжэ ябанхай. Хандань Батадаа үнэншэдэг, этигэдэг болонхой, юуб гэхэдэ, Бата одоо энэ харгыhаа хэзээдэшье гарахагүйгөө ойлгоо бэзэ. Хандын этигэл харюулаа.

И. ЖАМЬЯНОВ,

ЛВРЗ-гэй локомотив хабсаралгын цехэй слесарьнуудэй бригадир Владимир Андреевич Агафоновой хүтэлбэрилдэг бригада халаан бүриингөө даабари 120 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Зураг дээрэ: бригадир В. А. Агафонов.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Поли дээрэ ажаллагшадые hайнаар хангая

НЭН ТҮРҮҮШЫМНАЙ ЗОРИЛГО

Партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй зааhанай ёhоор манай Буркоопсоюзай правлени тусхай хэмжээ ябуулгануудые хараалhан байха юм. Тиихэдээ хүдөөгэй ажалшадые улам hайнаар хангаха тушаа онсо анхарал хандуулаа. Эгээ мүнөө үедэ дайшалхы гол зорилгомнай юуб гэхэдэ, тарпа хуряагшадые hайнаар хангаха хэрэг болоно. Ушар тиимэhээ мүнөө үедэ полевой стануудаар ябажа байдагынь 92 автолавка, нүүдэл наймаанай 60 гаран пунктнуудые тусхай эмхилhэн, эмхидхэhэн байнабди. Тэрэшэлэн наймаалагшагүй 160 гаран бригадууд хүдөө нютагуудта хүдэлнэ.

Райпотребсоюз болон сельпонуудшье таряа хуряагшадые хангахада таатай зохид байхаар хараалжа, хүдэлмэриингөө гурим болон аяншалай маршрудаа хубилгахыень худалдаа наймаанай бүхы эмхинүүдтэ сэхэ дурадхаhан юм. Энэмнай мүнөө үедэ муу бэшээр бэелүүлэгдэжэ байна. Гансахан лэ июль—август hарануудта нүүдэл наймаашаднай урда урдынхиhаа ехэ, элдэб янзынше бараа —тэрэ тоодо олохон радиоприёмник, угаалгын машина, аянай шэрээ, гутал хубсаhа гэхэ мэтые худалдаа. Тиихэдээ илангаяа автолавканууднай онсо шалгарна. Кабанскын үйлэдбэриин управлениин Шергинэй, Оймoрой совхозуудай полевой стануудаар дээгүүр ябадаг жолоошо-наймаалагша нүхэр Тугариновые магтаhан мэдээсэлнүүд манай правленидэ оло дахин ороhон. Тэрэ хэдэн жэлэй турша дотор эд бараанай эрьесын түсэбые гүйсэдөөр бэелүүлнэ. Эгээ мүнөө үедэ таряашадай эрилтые саг болзор соонь дүүргэхэ, хэрэгтэй барааень дары асаржа үгэхэhөө гадна, полевой стануудаар дээгүүр ябаха графигаа нарин нягтаар бэелүүлдэг байна.

Тэрэшэлэн Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Эрдэм» совхоздо хүдэлдэг автолавкые даагша нүхэр Цоктоев тухай тэмдэглэмээр. Тэрэ автолавкадаа почтын тусхай хайрсаг шагтагалhан ябадаг. Таряа хуряалга дээрэ сүлөөгүй хүдэлжэ байгаашад тэрээн соонь бэшэгээ табижа, аймагай түб эльгээдэг.

Гадна автолавкын жолоошо-наймаалагша Иванов «Заганский», «Забайкалец» колхозуудай гэшүүдые эрхим hайнаар хангана.

Мүнөө жэлдэ автолавка болон нүүдэл наймаагаар шалгарhан эрхим хүнүүд райпотребсоюз бүхэнэй үмэнэhөө тусхай hайшаал болон шагналда хүртэхэ болонхой. Байгша оной хоёрдохи кварталай дүнгөөр Сэлэнгын райпротребсоюзай автолавкын жолоошон нүхэр Коломин онсо шалгаржа, республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ ха юм.

Мүн таряа тушаажа абадаг бүхы пунктнуудта шахуу ниитын халуун эдеэн эмхидхэгдэнхэй. Олохон газарнуудта столово болон буфедүүд тогтоогдожо, тогоошоноор хангагданхай.

Таряа хуряалгые богонихон болзор соо эрхим шанартайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ наймаалагшаднай хубитаяа оруулхын хойноhоо саашадаашье эршэмтэй шударгыгаар оролдохо байха.

Ф. ДОБРЫНИН,
Буркоопсоюзай правлениин гэшүүн.

Галина Михайлова Улаан-Үдын хоёр жэлэй профессионально-техническэ училищи дүүргээд, Хяагтын хоёрдохи категориин 1-дэхи столовоодо ахалагша тогоошоноор түрүүшынхиэн жэлээ hайн сэгнэлтэтэйгөөр хүдэлжэ ябана. Зураг дээрэ: Г. Михайлова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

28 жэлдэ түмэршэ дарханаар

Хориин аймагай Үдын совхозой 5-дахи отделениие эрхилэгшэ Алексей Яковлевич Шубин дархан Константин Ивановичые ехэл магтажа, урин халуун үгэнүүдые намда хөөрөө hэн. Нүхэр Белоусовай хүдэлдэг газартань ошожо, ажал хүдэлмэритэйнь танилсагдаа. Минии ошоходо, Константин Иванович кузница соогоо угы, «ГАЗ-51» түхэлэй машинын жолоошонтой нэгэ юумэ зүбшэнэ хэбэртэй, хөөрэлдэжэ байба. Хажуудань дүтэлжэ, мэндэ hайнаа хэлэлсэhэнэйнгээ hүүлдэ хэдэн үгэ андалдагдаа. Түмэршэ дархан гагнууриин, заhабариин, слесариин гэхэ мэтэ хэдэн янзын ажал хэдэг байба. Үглөөнhөө эхилээд лэ үдэшэ болотор алха балтаяа баринхайл байдаг. Хэhэн юумэнь hайн байдаг гээд эндэхи тракторнстнар, жолоошод хөөрэлдэнэ.

Нүхэр Белоусов гартаа дүйтэй, шадамар бэрхэ, түмэршэ нарин дархан боложо шадаа.

Залууhаа хойшо алха барижа, ажал хэжэ эхилhэн байха юм. Мүнөө Константин Иванович душэ гара наhатай, 28 жэл соо нилээдхэн дүршэлтэй болоhониинь гайхалгүй. Нүхэр Белоусов hайн ажалайнгаа түлөө коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

К. ЖАЛСАРАЕВ.
Хориин управлени.

РАССКАЗ

ЭГЭШЭ

Ц-Д. ХАМАЕВ

Түрүүн гаража, хэдэн шархи үлүүе элээжэ үрдиhэн эгэшэмни намhаа зургаа эгэшэ. ухаа заажа, hайнаар яба гэхээ ёhондо тоолодог, үнгэрүүлhэн газартам «альган салмаад» багахандам эдюулээдшье орхигшо hэн. Абымни үгыдэ (дайнай хоёрдохи жэлдэ, хайрата абатнай баатарай үхэлөөр Ленинград шадар унаа гэhэн дохёо ерээ hэн) намайгаа, эрэ хүнэй аhаансар хадам, гэрэй эзэн гэжэ нэрлэдэг, би өөрөө hархагар томоотойгоор харагдахаяа оролдодог. Үбэлдөө мори шаргаар хуурай харбиинха түлеэгээ асараад орхидог болоhон. юрэдөө, туhада орожо, тулгатай боложо эхилээ гүүлдэг байгааб. Тиигэбэшье гэр тойронхи хүндэ ажалаа эгэшэм борлуулдаг hэн. Тэбэрижэ хүрэшэгүй бүдүүн түлеэ эрэ хүндэл шамбайгаар шаргада ашажа, хүшүүргэдэжэ гү, али тракторайнгаа рулиень нааданхай шэнгеэр мушхажа ябахыень харахадаа атаархажа, тракторист болохо дурам хүрэдэг hэн. hөөл үндэршье бэшэ, теэд бата бэетэй, алхасань шумууhан, булхагархан хасартай, энеэбхилhэн хурса нюдэтэй, дуугаралсаха барихадаа хошон зугаатай юм hэн.

Гараж соо эгэшэмни трактораа заhабарилдаг байгаа. Сүлөө орохолооро ангаhан юумэ шэнги тэрээ руу гүйдэгби. Эгэшэдээ туhалдаг, дагдагар тоhон шүрэб, гайкануудые хажуу тээhээнь абажа үгэдэг, туhа хүргэhэнөө ехэ юумэн дээрэ бододог hэм.

— Эй-е, Нима-а, ши түмэр хүлэгэй жолоо бариха дуратай гүш? —гэжэ тоhон хүүртигтэй, зүдэрүү зүлмагар шарайтай, үргэлжэ ялалзажа байдаг, ошо шэдэhэн ногоон нюдэтэй ород хүбүүн тордиhогүй буряадаар намhаа нэгэтэ асууба. Энэ хүбүүе урданьшье би харадаг байгааб. Хүнтэй буряадаар хөөрэлдэхыень дуулаагүйдөө гайхад гэжэ, табан хушуутай, ангажа шарабтар болоhон пилоткыень хараад абабаб.

— Юундэ абяагүйбши, дурагүй алтайш, хэбэрынь?—гэжэ дахин hураба.

— Хүнэй hурахада—харюусыш. Эрэ хүн байгаад, харюудажа, абяагүй шальпайхада муу ха юм,—гэжэ эгэшэм хажуу тээhээ оролсоод, намда энеэбхилэн, эмнеэд абаба.

Минии энеэдэн хүрэбэгүй, харин хором бусалжа байба.

— Манай эндэ иимэ хүн угы хамнай, хэн гээшэб?—гэжэ тэрэ хүнэй гаража ошоhон хойно эгэшэhээ hурабаб.

— Михаил гээшэ даа, холоhоо ерэhэн хүн,—гэжэ эгэшэм ойлгуулба.

Тэрээн тухай бэшэ юумэ боhожо hурабашьегүйб. Али ябуул харгын хүнөөр яахамниб гэжэ hанаа hэм. hүүлдэ дуулахадам, Сэлэнгэhээ манай нютаг ерэhэн ганса годон бэе, түрэл юушьегүй, зайгуул яндан, гуйраншан гуйбаан юм ха гэжэ hамгад доогуур хэлсэдэг байба. Тиихэдэ хүдэлмэри хэхэ зоной дутамаг дээрэhээ колхоз ерэhэн хүниие байражуулхаяа оролдодог, болохо зэргээрнь туhаламжа үгэдэг байгаа.

**
*

Эжытэйгээ гурбуулан [illegible], эсэгэгүйгөө мэдэрхэнь хүшэр, аймшагтай hэн. Шорто душэн хоёр ондо, альганай шэнээн саарhан дээрэ хайрата абынгаа унаhан тухай мэдээсэл уншахадаа, ай даа, үhөөень нэхэхэ шадалгүйдөө hүниие hүнилэн, хоёр нюдэнэйнгөө булхыжэ улайшатар уйлаа бэлэйб.

«Уhа нюдэн боложо, эсэгээ бусаахагүйбди. Шуhааршье уйла—болохоёо болёо... Хайшан гэхэб. дүүрэhэн юумэн дүүрээ. Манай хотон cooho Доржын Дагба, Сэдэбэй Гэдэб, Дагбаажан, абынтнай үүри Дондор баhал Эхэ оронойнгоо урда уялгаяа дүүргэжэ унаа ха юм. Ши, хүбүүн, эсэгынгээ зэргэ хүн боложо, нэрыень нэрлүүлхээр hура, яба. Ши, басаган, колхоздоо хүдэлжэ, немец нохосуудые дараха хэрэгтэнь солдадуудтал туhалха ёhотойш»,—гээд, хүхэржэ сайшаhан нюурайнгаа хулhэ аршажа, манатаhан нюдөөрөө сонхо руу хараашалан, эжымнай шиидэнгеэр хэлээ hэн. Бидэ тангариг бариагүйбди. Эжынгээ хэлэhэнhээ газаа тээ гэшхэхэ ёhогүйгөө, гэр бүлынгөө сахидаг заршамые баримталан, hургаал соонь ябаха зэргэтэйгээ ойлгодог, тиимэhээ эсэгынгээ үhөө нэхэхэ харгытнай энэ гэhыень мэдэжэ абаа hэмди.

Багадам иишэ тиишэ ошоходоо, эгэшэмни намайгаа орхидоггүй, дахуулаад зайдаг, энээндэнь. мүн омог сэхэ абари зандань зүүригүй дуратай hэм. Хүнэй урда хирүүдэжэ, эшэжэ, уруугаа харадаггүй. дорюун дуутай, үетэн нүхэдэйнгөө зүрхэнэй хандалгада омогоор харюусадаг, хонгёогоор ханхинаса энеэдэг байха. Эрэ хүн шэнги аашатай гэжэ хүнүүд хэлсэдэг. Нюур шарайгаараа, дуугарха бариха аягаараа абаяа яашагүй hажаашаhан; бүхы наhан соогоо согтой, энеэдэтэй, зоборигүй ябаха гэhэн табисууртай юумэндэл намда харагдадаг hэн. Нэгэ эхын хүхэ хүхэжэ үндыhэн бидэ хоёрой хооронд адлишааха юуншьегүй; би эхэшүүгээ—түбhэн юумэндэ яараад орхидоггүй, дотор шүрэб шангатай, эгэшэдээл hанаhанаа сэхэ табижа шададаггүй, хододоо болгоомжотой hэргүүн, зааханш хазагай ябадалда өөнтэг байгааб. Эгэшыемни доромжолхоёо hанаhан хүниие хорон нюдөөр сүмэ харахые оролдожо, нюдөө үзүүрлэдэг, байзалши даа, томо болоходоо энээниеш харуулхал байхаб гэhэн бодол түрүүлхые хүсэгшэ hэм. Теэд энээниемни хэр ойлгодог, таадаг юм hааб даа тэдэнэр, адаглахадам нэгэнииньшье «hүрөөтэй» намhаа айдаггүй хэбэртэй агша hэн...

Адуушан Еши-Гомбо хулгайгаар эгэшэтэйм уулзадаг, дэмбэрэлтэ үгэнүүдээ хэлсэдэг гэжэ мэдэхэгүй байгааб. Үргэн шанаархуу, хонгор хара нюдэтэй, баатар хүрхэгэр сээжэтэй, олон үгэгүй энэ хүбүүн юугээрээшьеб минии үхибүүн зүрхэ татадаг hэн. Эмниг моридые хээрэhээ барижа унаад hургажархидаг, хуhан шиидамаар моринной гүйдэл дунда хүхэ шононуудые сохижо аладаг юм гэжэ суурхадаг бэлэй. Душэн гурбан оной намар уялгата албандаа мордохо болоо hэн. Үдэшэлгын үдэшэ үетэн басагадынь, нютагаймнай залуушуул сугларжа, орой болотор дуулалдаhан, зугаа наада хэhэн юм. Би тэдэнэйдэ эгэшэеэ дахажа ошоогүй, гэртээ хорюулжа үлэhэн хүм. Үүр сайжа, туяа сохижо байхада hэреэд, газаа гарахадаа, харшын арада хүнүүдэй гүбэр-гүбэр хөөрэлдэхые дуулажа, хэд хаб гэжэ таниха хүсэлтэй дүтэлжэ шагнаhаар, эгэшэтэйм хани халуунаар Еши-Гомбын хөөрэлдэхыень дуулаад, жэхыжэ абабаб.

— Мидаг, бү уйла, дайн ха юм даа, дайн,—гэбэ Еши-Гомбо.

Эгэшымни согтой нюдэнhөө гашуудалай нулимсан тобшолно гэжэ этигэбэгүйб.

— Эсэгынгээ hүүлээр шамайе... —гээд, эгэшэм hугшаба.

— Хүхэ шоно аладагтаал харшануудай толгойе hамна сохихоб, хараарайш. Яахашьегүйб, даагаа hүүлдэлсээд, амиды мэндэ бусахаб. Мидагни, шиниингээ hайхан шарайе зүрхэ сэдьхэлдээ хадагалжа, эрэлхэг ябахаб... Гансал хүлеэгээрэй.

—Бүхы наhан соогоо хүлеэхэб...

Шагнаханшье зохидгүй боложо, баригдашахаяа жэрхэн, зүүдэн шэнги бодолдо эзэлэгдэн, гэртээ оробоб.

Үглөөгүүрынь Еши-Гомбо албандаа мордоо hэн. Тиихэдэ hүүлшынхиеэ үгэнүүдыень дуулажа, hүүлшынхиеэ энэ эрэлхэг зоримгой, бахим баатар бэетэй, эгэшэдэм түрүүшын арюун дураяа бэлэглэhэн хүбүүе хаража байнам гэжэ би. ай хөөрхы, хаанаhаашье мэдэхэ гээшэ hэмбиб даа...

*
* *

Михаил тухай үзүүр захагүй хөөрэлдөөн үндэhэтэй юумэгшэ hэн гү, угы гү, би түрүүндээ ябаган мэдээсэлнүүдтэ этигэдэг hэм. Намайе Михаилай халаанда тракторай прицепщик боложо хүдэлхэш гэжэ Баясаан бригадир мэдүүлбэ.

— Зай, Нима, прицепщик болоод, hуумаг дээрээ нойр алдахагүй аабзаш? Хари плуг доро орожо хахалагдашоо hааш, толгойгоороо харюусаха болохоб, —гэжэ Михаил намайе угтаба. Гэр соохи бүhэтэй эрэ хүниие доромжолhондонь зүггүй хороо бусалжа, үзэн ядангяар хараад:

— Арай дэмы табиhан дээhэншье байхагүйб. Горхо үзэнгүй, гуталаа бү тайлаарайгты,— гэбэб.

— О-оо, болоо, болоо. Бэеэ хамгаалжа шадаха хүн байнаш. Иимэшүүлдэ би дуратайб, — гээд тохир гарайнгаа нюдарга зангидан, агаар эсхэн самнаадхиба. Тэрэ үдэрhөө «гүйраншан гүйбаан» Михаилтай нүхэсэхэ баатай болоо hэм.

...Нарин тооhо hуужа, хара боро болошоhон нюур дээрэхи ногообор, таагдашагүй нюуса хадагалhан нюдэдэйнь ялалзан, бидэнэрые хараха бүхэндөө энеэбхилхэдэжэ байхадань. бултайлгахаяа hанаhан hоёошни мартагдажа, Михаил шэнгеэр дэлхэйе хараха дуран хүрэгдэдэг болоо hэн. Энэ хүнэй дуб дуугай, аймшагтай зэмэ хэжэрхиhэндэл заримдаа ябахадань, эреэн инзаган эхээ hанаха, эсэгын хүбүүн нютагаа hанаха гэлсэгшэ, түрэhэн гараhан нютагынь hанагдаал юм ааб даа гэжэ бодохош.

(*Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта*)

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ДЭЭДЭ ШАГНАЛ

БУХАРЕСТ. Хүдэлмэришэдэй хүдэлөөндэ олон жэл ажал ябуулhанай, арадай демократическа гүрэниие байгуулгада болон социализм байгуулгада тусхай габьяа гаргаhанайнь түлөө партийна болон гүрэнэй хүдэлмэрилэгшэдтэ—Никола Чаушеску, Александр Бырлэдяну, Дмитр Колиу, Леонте Рэуту, Леонтин Сэлэжану болон Штефан Войтеку гэгшэдтэ Румыниин Арадай Республикын Гүрэнэй Совет РНР-эй Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ «Алха ба Хадуур» алтан медаль барюулгатайгаар олгобо. Румыниие фашис дарлалтаhаа сүлөөлhөөр 20 жэлэй ойн hайндэрөөр дашарамдуулан, Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай гэшүүд, правительствын гэшүүд, партийна болон гүрэнэй хүдэлмэрилэгшэд, соёл культурын ажал ябуулагшад, хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон таряашадай ехэхэн бүлэг хүнүүд орден болон медальнуудаар шагнагдаhан байна.

АХА ДҮҮГЗЭЙ ТУhАЛАМЖА

ГАВАНА. Советскэ Союзай туhаламжатайгаар Гаванада баригдаhан, Кубадахи хамагай томо автоэабарилгын заводой ашаглалгада үгтэhэн тухай протоколдо эндэ гар табиба. «Кубино-советскэ хани барисаан» гэжэ нэрлэгдэhэн энэ шэнэ предприяти совет түхеэрэлгэнүүдээр сүм тоноглогдонхой.

СОВЕТ УРАН ЗУРААШАДАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ВЫСТАВКЭ

ПРАГА. Россин Федерациин элитэ уран зураашадай зохёолнууд Прагада нээгдэhэн выставкэдэ табигдаба. Эндэ элитэ мастернууд В. Фаворскиин, Кукрыниксануудай, Н. Жуковай, Е. Рачевай, А. Пахомовой, Е. Кибрикын болон бусад уран зураашадай 250 шахуу зохёолнууд харуулагдана.

ДЭЛХЭЙН 60 ОРОНДО

СОФИ. Консервированнэ фрукт болон овощнуудые гадаадада худалдаха талаар Болгари Европодо хоёрдохи hуури эзэлдэг. Дэлхэйн 60 оронуудта, энэ тоодо бүхы аха дүү социалис оронуудта, Болгариин Арадай Республика өөрынгөө консервнэ промышленнаостиин 400 гаран элдэб түрэлэй продуктнуудые худалдан ябуулна.

Мүнөө жэл фруктнууд болон овощой консервэнүүдые гадаадада бүри ехээр худалдахаар хараална. Байгша ондо гадаадын гүрэнүүдтэ 300.000 тонно, энээнэй 200.000 гаран тоннонь Советскэ Союзда эльгээгдэхэ болоно.

СОЦИАЛИЗМЫН АША ҮРЭ

Болгариин Арадай Республика хүн зониие медицинын талаар хангаха хэрэгтэ дэлхэйн түрүү hуурилнуудай нэгые эзэлдэг юм. Эмнэлгын талаар тус республика США, ФРГ, Франци гэхэ мэтэ үндэр хүгжэлтэтэй капиталис оронуудые ахин, урдань орожо, мүн өөрынгөө хүршэнэр болохо Турци, Греци мэтые холо түрүүлhэн байна. Болгарида 643 хүндэ нэгэ врач хүртэдэг байхадань, зэргэлээд оршодог капиталис Турцида 2.500 хүн бүхэндэ ганса врачтай байха юм. Зарим районуудтань 25 мянган хүндэ нэгэ врач хүртэдэг.

Болгарида үхибүүдэй наhа барахань дэлхэй дээрэ хамагай бага тоо эзэлнэ: мянган хүнhөө 0,4. Энэнь хадаа США, Швеци, Англи зэргэ гүрэнүүдэйхиhээ hураггүй бага болоно.

Дайнhаа хойшонхи жэлнүүдтэ наhа барагшадай тоо хоёр дахин шахуу бага болобо.

РУМЫНИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. Вариаш Банатска областиин гүрэнэй хүдөө ажахын мал ажалай фермэ.

Аджерпресс—ТАСС-ай фото.

НҮҮРhЭ МАЛТАЛГААР ДЭЛХЭЙН РЕКОРД

ПРАГА. (ТАСС). Остравско-Карвинскиин нүүрhэнэй уурхайн шахтёрнууд нэгэ комбайнаар нүүрhэ малтан гаргаха талаар дэлхэйн шэнэ рекорд байгуулба. 240 хүнhөө бүридэhэн шахтёрнуудай коллектив 31 ажалай үдэрэй турша соо нэгэ комбайнаар 118.327 тонно шулуу нүүрhэ малтан гаргаhан байна. Дэлхэйн түрүүнэй рекорд—114.617 тонно нүүрhэ гаргаhан Польшын горнягууд түйлаhан байгаа.

Энэ гайхамшагта түйлалтаяа Чехословакиин нүүрhэшэд болохоёо байгаа бүхы арадай hайндэр—словацка национальна восстаниин 20 жэлэй ойдо зорюулба.

ГЭР БҮЛЫН ХҮГЖЭМШЭД

Синай городто арадай дуу болон хатарай фестиваль үнгэргэгдэбэ. Удря Виктор гэгшын гэр бүлынхидhөө бүридэhэн хүгжэмэй өөрсэ коллектив тэрэ фестивальда ехэ амжалта түйлаа. Гэрэй эзэн Удря Виктор, тэрэнэй найман хүбүүд (эгээ баганань hаяхан дүрбэ наhа гүйсэhэн) элдэб янзын хүгжэмэй инструментнүүд дээрэ арадай дуунуудай аялганuудые шадамар бэрхээр гүйсэдхөө.

Энэ коллектив hонин түүхэтэй юм. Урдандаа хонишон байhан Удря Виктор эдир багаhаа хойшо хүгжэмэй элдэб янзын инструментнүүдээр наадажа, 50 гаран жэлдэ тэдэнээ орхиногүй. 15 жэлэй саана районой түб Пучиоса тосхоной Соёлой байшангай уран hайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа эхилhэн, hүүлээрнь арадай аман зохёол суглуулhан. Ямаршье нютагта ходоо амжалтатайгаар наададаг байгаа.

1953 онhоо хойшо уран hайханай бүлгэмэйхидэй конкурсдо ходо хабаадалсадаг юм. Удря өөрынгөө үхибүүдые арадай хүгжэмдэ дуратайгаар хүмүүжүүлээ. Тиигээд үхибүүдынь абатайгаа хамта наадажа эхилhэн байна.

Удря арадай аман зохёолой суглуулбаритай. Энэ гэр бүлын хүгжэмэй коллективэй бүридэлгын түүхэ арадай засагай үедэ хүн зоной балигай хүгжэлтын түүхэ болоно.

БУРЯАД ҮНЭН

3-дахи нюур
1964 оной августын 27.

ЭГЭШЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

Эртэ үглөөгүүр халаанаа эгэшэдэм тушаадаг. Бидэнэр станаа ерэжэ эдеэлээд, үдэһөө холо үнгэртэр унтадаг, үгышье һаа, гэртээ харижа амараад, үглөө үглөөгүүрнь гээгдэнгүй, ажалаа тушаажа абадаг байгаабди. Дэрэ дээрэ тархяа табиһаар хурхиржэ ородог, энэ үедэ дэлхэй дээрэ амтатайхан нойрһоо үлүү юумэн үгы хэбэртэй үзэгдэгшэ һэн.

...Михаил минии нюдэндэ яахадаашьеб һайн талаһаа харагдажа, хүндэлүүлмээр ургажа захалаа һэн. Ажаллахадаа нэд нэтэрүү, хөөрүү, шогууша; худалаар хэлэжэ, хулгайш хэнэгүй хаям, теэд юундэ манай хотоной һамгад холоһоо ерэһэн хүниие муушалжа, ямаршье үндэһэгүйгөөр ори гансадань, гүйранша гүйбандань ороно гээшэб? Али мухаляатай мундаатай байһыень ойлгоногүй гүб? Үхибүүн бодолни тэрэ сагай худхаляатай асуудалнуудай үнэниинь хаанаһаа оньһолон тайлбарилхань һэм. Тиигэбэшье Михаилые доромжолһон хоротой үгэнүүдтэ дурагүйлхэжэ эхилээ бэлэйб.

Утаашаа модо болохоор үргэн зурууд полиин захада тракторнай хуа тооһо үрхирүүлэн гаража ябана. Морёорнай эгэшэм прицепщигүүдээрээ хамта бусадаг һэн. Манине обёороод, трактораа байлгажа, боошхо сооһоо горючи хүнэгөөр хээд, хубсаһаяа гүбижэ, прицепщигүүдээрээ юуншьеб тухай хөөрэлдэнэ. Манай тэргэһээ буумсаар:

— Түмэр хүлэгэйтнай һүүл, һамбай уяатай, тушаажа абагты, —гэжэ эгэшэм албадаба.

Михаил үгэгүй, хүсөөр тооһой миһэрэн, толгойгоо дохибо. Мохоорхоёо орёожо байхадаа, эгэшымни пулаадаа абажа, гүрэжэрхиһэн ута жэрбэгэр үһэеэ һэгсэрхэдэнь, ябууд кирзэ сабхияа тайлажа, шоройень тоншороод, оройлтоёо оройходонь, тэрээнһээ ехэнүүд нюдэдөө һалгангүй харана. Эгэшэм юушье мэдэнэгүй, харин би хулгай нюдөөрөө хуу адаглан хаража байнам. Эгэшымни тэргэдээ һуужа ошо ошоторнь, хойноһоонь хараһан хэбээрээ һуурииһаа хүдэлбэгүй. Сүг хүдэлһэн эдэ үдэрнүүд соо эгэшыем нимэ хомхойгоор энэ хүнэй гэтэһыень һананагүйб. Ямар нэгэн хүсэтэ шуурган өөдэ дайияа тэнииилгэн, шадалаа шабхан эршэдэжэ ябаһан нашандал энэ хүн үзэгдөө бэлэй. Эгэшыем һайшаажаш харaһыень, дураа гутан зэбүүрхэжэш харaһыень үхибүүн минии илгаруулхын аргагүй һэн.

* * *

Хабарай тарилга дүүрэжэ, аһан түрүү зэргэдэ гараһан газар хахалагшадта, борнойшодто, прицепщигүүдтэ элдэб зүйлэй шан барюулагдажа, манай халаанайхид илгаржа магтуулһан байгаа. Энээндэнь би сэнгүй үхибүүн зүрхөөр хүхирөөб. Эгэшэдэм гоёлой торгон плати, шаль пулаадтайгаар, Михаилда шэнэ гармошко, портсигартайгаар, Дулмажабта хром сабхи шэршүү будтэйгөөр үгтөө һэн.

Улаан буланда сугларшаһан хүнүүдэй дундуур түрисэлдэн урдуур ороходом, эгэшэмни плясалжа эхилээд байба. Ягаахан платиингаа шэгшэгһээ дүнгэн татажа, дүүрэн сээжэеэ урагшань хаяжа, мүн толгойгоо омогоор гэдэргэнь хинсайлганхай, дүхэригэй дундуур нниидэжэ ябаһандал хатархыень харахадаа, би ганса бэшэ, дууһан сугларагшад дурлангп, дугташанги байба. Солгёоноор, ута наринаар уянгалһан гармошкын дуун халуурхаһандал үшөө хабатай хурдан болоно. Гэнтэ эгээ үндэр ното дээрэнь тракторист тухай частушкын бадагуудые хатар дундаа дуулажа эхилхэдэнь, альга ташалган адхаршаба. Михаилай хуруунуудынь шэнэхэн гармошкын клавиш дээгүүр гүйгөөшэ мориной хүлнүүдтэл табжаганан гүйнэ. Хүхюутэй частушка шагнажа, хүнүүдэй дууһан дарья табилдан байхада, гансал Михаилай нюурта миһэрэлэй шэнжэ задарнагүй. Тээ мэндэ поли дээрэ эгэшыем харадагтаал толгойгоо хазайлган татаад, нюдөөрөө шэртэн һууханань, һөөлшье һайшаадаһан хүрэбэгүй. «Михаил урданайхидаал юундэ хүхюугүйб? Юундэ эгэшыем харахадаа нигэнэб?» — гэһэн асуудалнууд толгойдом монсогойршоод, нэгэ хирэ өөртэйгөө хөөрэлдэн, гайхажа байхадал гэбэб.

Таагдашагүй таабари, тайлдашагүй зангилаа гэжэ түби юртэмсэ дээрэ үгышье гэшэ ха даа. Мүн Михаилай «нюдэнүүдэй нюуса» тодорхойлогдожо эхилээ һэн...

Байрадаа дүтэлжэ, орохо болоод ябатарнай, Михаил арадамнай бии болоно, эгэшыем дуудаба.

— Мида-аг, наашаал даа...

Эгэшэм намайе:

— Орожо бай,—гээд, гээгдэбэ.

Би вагонеткын углуу түшөөд, юуншье һаа эгэшээ хүлеэхэ гэжэ бодобоб. Тэдэ хоёрой хөөрэлдэһэн үгэнүүд шэбэнэһэн мэтэ, шэхэндэм хүрэжэ ерэнэ.

Эгэшэм: — Юун гэхэ гээ һэмши?

Михаил: — Хүнүүд үнгэрөөдхиг лэ даа.

Шухала хөөрэлдөөнэй гарахаяа забдахада, би һонирхожо, харанхы булаанһаа тэдэндэ үшөө дүтэлбэб.

Михаил: — Мидаг, энэ болотор хэлэнгүй ябаһандам хүлисөөрэй... Би танай нютагта гэжэ ерэһэн дороо үлэхэшье гэжэ һанаагүй һэм.

Эгэшэм: — Юун гэхэ гээбши даа, Михаил? Юушье ойлгоногүйб.

Михаил: — Хүлисэ. Мидаг, үни хэлэхэшье һэм, теэд зүрхэлөөгүйб... Үгы даа... халажа ядааб... Мүнөө хэлэхэмни бүришье хүндүүлхэй шэнги, теэд энэ һүниин нааданда һуутараа гэнтэ шиидээб. Мидаг... үгы даа, байг... тиигэжэ болохогүй... Шамайе баалаха эрхэгүйб...

Би бүри дүтэлбэб. Амилхаяа зүрхэсэшоод зогсоном.

Михаил: — Теэд хэзээ нэгэтэ хэлэхэл байгаа ха юмбиб даа. Хэзээ нэгэтэ... Еши-Гомбо, Еши-Гомбо бидэ хоёр армида абтаһанһаа хойшо суггаа нэгэ полкдо ябаа һэмди.

Эгэшэм: — Ши тэрэ Михаил гээшэ гүш? Ай даа ухаанайм оёорто оробогүйбшьы. Бэшэгшэ һэн..

Михаил: — Берлин хүрэтэр хоюулан ошохо заяатай байгаабди.

Эгэшэм: — Сэхыень хэлэ — үнэн гү?.. Үнэн гү... үхөө гэжэ саарһан ерээ... Би саарһанда этигэнэгүйб. Орожо ерэхэ гэжэ хүлеэжэл байдагби.

Михаил: — Үнэн.

Эгэшымни ябахаяа забдаадхихада. Михаил байлгаба.

Михаил: — Сээжэеэ ходо буудуулшоод хэбтэхэдээ, утаа униар соо сиибыһэн тэнгэри шэртэн, түрүүшынхиеэ нюдэнһөө нёлбоһо гоожуулаа һэн. Эх, ёһотойл эрэлхэг зоримгой хүбүүн һэн даа. Гурба дахин хүндөөр шархатаад, нэгэш удаа ёо гээгүй һэн. Түрэһэн нютагаа, шамаяа, эхээ хаташье хаража шадахагүй байһандаа гомдоноб тээ һэн.

Эгэшэм: — Һүүлшын үгэнүүдынь...

Михаил: — Һүүлшынгээ гэрээд үгэнүүдые ингэжэ хэлээ һэн: «Ши, Михаил, амиды мэндэ бусабал, заатагүй инаг хайрата Мидагтам, эжыдэм орожо гараарай. Бишни нохойн дуунай ойртоод байхада бусаха золгүйдэбэб... Зүрхэн дээрэм Мидагайм бэлэглэһэн пулаад табяарай...

Эгэшэм шурхирса үйлаба. Миниишье нюдэн дээгүүр үһа гүйжэ, тугаарай баяр жаргалаар халиһан хасар дээгүүрэм нёлбоһон һайлан урдажа эхилбэ.

Михаил: — Энэ һүүлшынь хоёр бэшэг... дурэнь...

Михаил хүндөөр һанаа алдаба. Баһа дуугай байдал удаан аад, удаан...

Михаил: — Танай нишэдэ ерэһэн хэрэгниш нимэ һэн. Ерэһээ дороо бусахаш аад, шадаагүйб.. Би эжыень олоожо, үзэжэ гарааб. тиигээд хэлээгүйб даа... Хүбүүншни тиигээ гэхэ зүрхэмни хүрэнэгүй... Дуратай һаань, өөрынгөө түрэһэн нютаг абаашахаби.

Эгэшэм: — Би үншэрөөхэгүйб. Гэртээ асархаб.

Михаил: — Еши-Гомбошье тиигэжэ хэлэгшэ һэн даа... Хэрбээ минии газардаа һаа, эжыемни Мидагни орхихогүй гэгшэ һэн. Бэрхэш, Мидаг... Зай тиигээд би нүгөөдэрһөө бусахам бэшэ гү даа. Бэшэг бэшэлсэжэ байна аабзабди, Мидаг.

Эгэшэм: — Юундэ гээшэб? Манай эндэ муу аал?

Михаил: — Еши-Гомбын хэлэдэг һайхан нютаг...

Эгэшэм: — Теэд хойноо таталюургүй һэн хойноо яатараа яранат?

Михаил: — Аргамгүй байнал даа...

Эгэшэм: — Юундэ?

Михаил: — Үгы даа, ши ойлгохогүйш.

Эгэшэм: — Би шамай гүйнаб, хэлыш даа.

Михаил: — Нэгэ хүндэ зүрхэеэ буляалгажархёоб... Яашье ойлгуулжа шадахагүй байнам.

Эгэшэм: — Ойлгуулхабди... Бу һанаагаа зобо, Михаил... Шамшэнги имэ һайхан сэдьхэлтэй, ажалша бэрхэ хүбүүндэ ямаршье басаган хадамда гарахаһаа арсахагүй...

Михаил: — Тиигэжэш һанааем заһаһанш һайн даа, Мидаг.

Эгэшэм: — Үлэ, Михаил, шинии ойром байхадаш Еши-Гомботоёо хөөрэлдэһэндэл болохо байна.

Михаил: — Тиигэбэл бодожо үзэхэб. Үглөөгүүр болотор баяртай, Мидаг.

Эгэшэм: — Баяртай, шамай хаанашье табихагүйб, Михаил мэдээрэй...

* * *

Намар һэн. Нютагай зон Михаил һамга абахань гэһэн суу дуулаад, нэгэ үдэр дэрд гэлдэшэбэ.

Минии гайхалда өөрымни эгэшын гараха болошоходонь. Михаилай юундэ ойлгогдосогүйгөөр харадагынь, тэрэ хабарай үдэшэ эгэшэтэйм тараха дээрээ хөөрэлдэһэниинь намда гансата эли тодо болоо һэн. Тиигээд эгэшэмни ондоо хүнэй гэжэ мэдэрхэдээ, юундэшьеб, һалаха, табиха дурагүй байгаа һэм. Эжымни, баярлаһан хирээ бархирба гэһэндэл, нюдэнһөө нёлбоһо дуһаан, Михаилай хирэгүй сэнхир нюдэ руу шунгач орохоёо байһандал, удаан удаан шэртэжэ, намарай алтан набшадал үһыень һалаатаһан гүрэгэр һудаһатай гараараа эльбэн, үндэр сохыень эгээл намайгаа үндэдэгтөөл үндөө һэн.

Хэдэн жэл үнгэрһэн хойно Еши-Гомбо гэжэ нэрэтэй, баатар тэгшэ бэетэй, ербэдэдэггүй нюдэнүүдтэй дүүтэй болохоб гэжэ баһа хүлеэгээгүй ябааб. Эгэшэмни, минии үхибүүн нюдые нээлсэжэ, ажабайдал гээшэ залинтай аадартай, дура татама һолонгооршье үе үедөө дугаагтажа байдаг юм гэжэ ойлгуулжа үгэһэндэш омогорхожо ябахалби. Шинии ажабайдалай үргэн харгые дуулаха, хүнүүдтэ хөөрэхэ хүсэл дүүгэймни зүрхэн соо бии гэжэ мэдэжэ ябаарай даа, эгэшэмни...

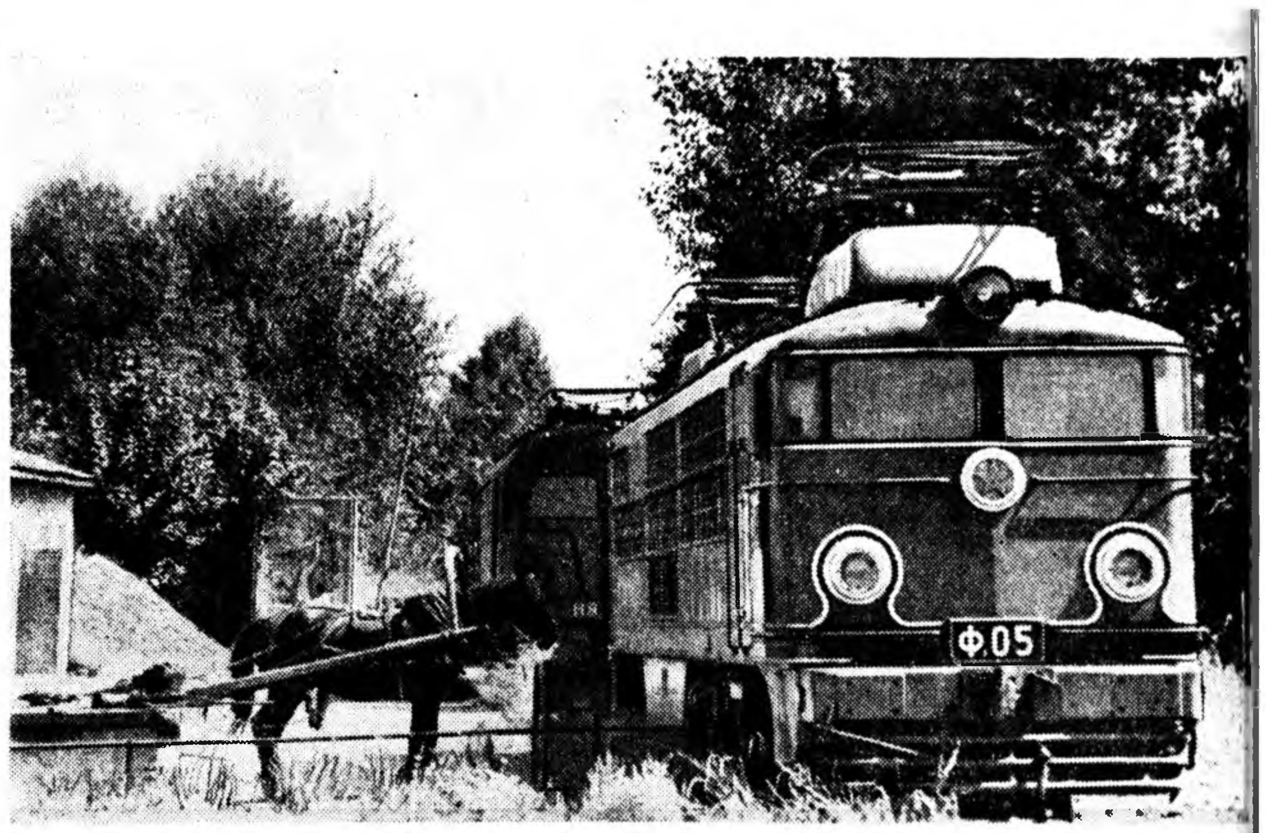

ХОЁР ЯНЗЫН ЗҮДХЭХЭ ХҮСЭН.

Е. Пронинной фотоэтюд.

ХҮСӨӨТЫН ХУЛИГАНУУДЫЕ ХАЗААРЛЫТ!

— Үгы, ши баһа хажуугаар хайшаа зүдхөө хүмши, байзыш. Архи тамха абажа үрдихэлта,— гэжэ эхэнэрнүүд шаг шууян болоноод. Эдэнэй дундуур шиираг хүдэр бэетэй хүбүүд хатуу харые абаха хүсэлэнтэй, урагшаа дүүлинэд.

—Архида зогсоошод дэмы бү түлхисэлдэгты. Архи табан сагһаа табихаб, — гэһэн наймаашанай абяан халта мүлтэ дуулдаадхина.

—Юун таба гэжэ! Хэнэй зохёоһон хуули гээшэб. Хонидоо орхижорхёод, аяар холоһоо гүйлгэжэ ерэбэб. Үгайдхадаа малшадые бү барит!—гээд, һөөл ехэрхүү, хара хүхэ костюмтай, боро кепкэтэй согсогоноһон хүбүүн мүнгэтэй гараа хамагһаа дээгүүр һарбагануулна. Үнэхөөрөөшье энэ хүмнай хонишон маягтай болобо хэбэртэй.

Эндэһээл Хүсөөтын үдэшын «наадан» эхилһэн үндэһэтэй. Бишье баһал карандашайнгаа үзүүр үзүүрлэжэ эхилээ аабзаб даа.

Үдэшэлэн бүрэнхышэгшье боложо, Хүсөөтын хотон соогуур гэжэ бүрүүшэг хоолойнууд эндэ тэндэ «хяард» гэдэг болошо захалба.

—Клуб ошое-ээ! Тэндэ наадан юм гү, али шудхэрынь юм! Магад шүрбэһэ шандааһаашье һунаагаад абаха юумэн дайралдахадаа болохо байха.

—Үгы, клубташ театр болохоо байна. Билет абаха мүнгэгүйлди, ябая. Айлаар архи бэдэрээ һаамнай дээрэ! —Зай, болил даа. Юун билет гээбши!

Энэ үдэшэ Хүсөөтын клубаар дүүрэн хүн зон һуурияа эзэлэнхэй, театрай эхилхые хүлеэжэ ядажа һуубад. Уданшьегүй хүшэгэ нээгдэжэ, нааданшье эхилбэ даа. Хүн зоной ехэл зохидоор хаража һуутарнь, уданшьегүй үүдэнэй хажууда мүнөө билет шалгажа байһан театрай набтархан хүбүүн:—Алеша-аа!—гээд, хэрэлсы дээрэһээ хиидэшэбэ. Газаа нюдэ алдама харанхы, теэд хэнэйшье тэрэ хүбүүндэ гар хүрэһыень мэдэхэ аргагүй. Тиибэ яабашье заатагүй нэгэнэйнь лэ толгой дээрэ дэбхэржэ бууха бэшэ аа гүб гэжэ һанажа һуунаб.

Зүжэг нааданай нэгэдэхи үзэгдэлшье дүүрэжэ, харагшад ехэл һонирхон, «Соёлмаа, Баташулуун» гэжэ Ч. Гениновэй зохёоһон энэ зүжэг наадан тухай өөһэд хоорондоо һанал бодолоо хубаалдажа һуунад. Мэнэ дахяад хүшэгэ нээгдэжэ, басаганай уян хоngёохон хоолой ендэр дээрэһээ зэдэлжэ захалба.

—Бү шууясыл, нүхэд! Дуу дуулажа байна,—гэһэн оог хуугай энэш тэрэш углууһаа дуулдана. Арай шамай шууягүй болоод, ехэл шагнажа, хаража һууһан зоной дунда гэнтэ:

—һү, энэ хүбүүнэйм хүл бү гэшхыш! Хайрлыш!—гэһэн эхэнэрэй шашхаан дуулдаадхиба.

— Бү дуугар с-шаа! Би һогтуу бэшэб! Наада хаража байна бэшэ аалби,—гээд нэгэ түрүүшын һандай дээрэ һуужа һуугша хүн, хажуудаа зэргэлээд байһан эхэнэрые альгадажархибал даа. Зай даа, ендэр дээрэхишье наадан мартагдажа, хүсөөтынхидэй ёһотойл өөһэдынь үдэрһөө үдэртэ шахуу болоно байдаг «нааданиинь» орьёлжо эхилбэ. Үхибүүдэй бархираан, эхэнэрнүүдэй хашхараан, юрэдөөл шэхэ дүлиирмэ «хүгжэм» сууряаташабал даа. Энэ «хүгжэм» соогуур: «Болиш, яажа байна гээшэбши! Хиирээ гүш! Хүнэй һамга альгадажа байхадаа яагаабши!»—гэһэн эрэ хүнэй бардам бадарган хоолойн абяан дуулдахадал гэнэ.

Мүнөө мантан нюдаргатай хүниие адаглаад харан гэһээм, удаар архиин хойноһоо үлэгшэгшэ боро кепкэтэй, хара хүхэ костюмтай хүбүүн хубилгааржа байбал даа. Хажуудаа һуугша нэгэ наһажаал хүнһөө:

—Энэ хэн гээшэб?—гээд асуужархибаб.

— Соботоев лэ даа. Тэрэ хони хараа болодогынь хиирэжэ байна бэшэ аал даа. Эдэш айлай дүрбэтабан хүбүүд агша. Тиигээд элдэбээр аашалалдажа, наншалдажа, хулигантажа ябадаг амитад даа. Юрэдөө манайш зарим залуушуул гуримаа алдаһан хүнүүд даа. Эдээн тушаа хэмжээншье абтадаггүй. Зоргоороо аашалхань зоргоороол аашалалдажа байдаг.

Һургуулиин директор нүхэр Валентин Георгиевич Бугуданов, танда хандаха байнабди. Эдэ эбэрээ ургажа ябаһан зарим хүбүүдэй эбэрхэнииень мүнөөнһөө «тайража» эхилээгүй һаатнай, байн байн танаашье олижорхиходоо болохо байха.

Хоёр-гурбан жэлдэ отделениие эрхилэгшээр эндэ хүдэлжэ байһан Эрдэни Базарович, таниие энэ нютагай хатуушуулһаа гол таһа айдаг юм гээд, баһа тойроод байһан зонтнай шэбир-һабир гэлдэнэл. Нютаг нугадаа гурим журам танай болоод партийна, комсомольско организациин хүсөөр тогтоогоогүй һаатнай, бэшэ хэн эдэ хулигануудытнай хазаарлаха юм?!

Мархайн аша Тархай

Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхоз.

СПОРТ

„БАЙКАЛ-1“ КОМАНДА ТҮРҮҮЛЬЭЭР

Республикын стадионууд дээрэ футболоор түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй хоёрдохи хахадай нааданууд болобо үргэлжэлһөөр. «Байкал-1» командынхид бултанһаа һайнаар наадажа байһан зандаа: һаяхан харгы замай «Локомотив», «Электромашина», «Шахтёр», «Байкал-2» командануудые илаба.

«Электромашина» заводой футболистнууд Каменскын командые 3:1 тоотойгоор шүүбэ. ЛВРЗ-гэй спортсменүүд «Торпедо», «Металлург» командануудтай тэнсээд, «Шахтёрой» футболистнүүдые 3:1 тоотойгоор шүүгээ. Теэд түмэр замай «Локомотив» командынхидта 4:1 тоотойгоор шүүгдэшөө.

«Пищевик» командынхид түмэр замай «Локомотив» бүлгэмэйхидые 2:1 тоотойгоор шүүһэнэй һүүлээр, «Торпедо» командада тиимэ тоотойгоор шүүгдэшэбэ. Мүрысөөнэй хоёрдохи хахадта «Торпедо» командынхид һайнаар наадана гэжэ тэмдэглэмээр. Тэдэнэр абажа болохоор арбан очкоһоо 9-ень абажа шадаа. Закаменскын футболистнууд баһал гэмгүй һайнаар наадажа, хоёрдохи хахадта бүхы наадануудтаа шүүгээ. Түмэр замайхидай команда 8 үүлзалга хээд, оройдоол 3 очко абаһан байна. «Восток» командын футболистнар табан уулзалга хээд, тэдэнэйнгээ хоёрыень илажа, Закаменскын командатай тэнсэбэ. Теэд нүгөөдэ «Шахтёр», «Торпедо» командануудта шүүгдэшэбэ. «Байкал-2» команда гансал каменскынхидые илажа, бэшэ дүрбэн наадандаа шүүгдэһэн байна.

31 очкотой болоһон «Байкал-1» команда түрүү һуурида байһаар. Удаань ЛВРЗ-гэй, «Торпедо», «Восток» командануүд һубарилдана. «Электромашинын» футболистнар 17 очкотой болоод, 5-дахи һуурида ябана.

Турнирай таблицын эгээл һүүлдэ «Цементник» команда ябана. Мүрысөөн үшөө үргэлжэлһөөр.

И. МЕЛЬНИКОВ.

Энэ зураг дээрэ Солбон Заятуев харуулагдана. Тэрэ мүнөө жэл дүрбэдэхи класста һураха юм. Зунайнгаа амаралтые миил наадажа үнгэргөө бэшэ, харин аха нүхэдтөө, аба эжыдээ хаба шадалаараа туһалха гэжэ шиидэһэн байгаа. Тэрэ Анаагай совхозой гурбадахи отделенидэ хуряалгын хүдэлмэридэ ажаллаа. Ямаршье хүнһөө балай дутанагүй, бэрхэл хүбүүн даа»,—гэжэ ахамад нүхэдынь Солбониие магтадаг. Тэрэ тиимэ һайнаар ажаллана ха юм.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үе үе үүлэтэйшэг байха, урда аймагуудаар бага зэргэ бороо орохо. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 11—13, үдэртөө 20—22, республикын бусад нютагуудаар 19—24 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Августын 28—29-нэй үдэрнүүдтэ республикын нютагай дэбисхэр дээрэ бага зэргэ үүлэтэйшэг, зарим нютагуудаар бороо орохо. Зүүн тээһээ һулашаг һалхитай байха. Һүниндөө 5—10, үдэртөө 19—24 градус дулаан болохоор хараалагдана.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1964 оной августын 27.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Пальмиро Тольяттиин дурасхаалда зорюулагдаһан гашуудалай митинг Москвада болоһон тухай мэдээсэл. Түрүү бэшэг—«Хүдэлмэришэнэй эдэбхи үүсхэл». «Таряа хуряалга — мүнөөдэрэй ажалай ударна фронт» гэһэн юрэнхы гаршаг доро республикын ажахынуудаар таряа хуряалгын ябаса тухай мэдээнүүд. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ гэһэн материал.

Хоёрдохи хуудаһанда: Америкын болон Бельгиин империалистнуудай Конгын дотоодын хэрэгтэ хамааралсажа байһан тушаа ТАСС-ай мэдүүлгэ. Манай республикын загаһанай промышленностиин хүгжэлтын саашанхи хараа замууд тухай Байкальска загаһанай трестын управляющиин орлогшо Артюнинай статья. Шэнэ ургасын таряа хүлеэн абадаг зарим пунктнуудай ажалые газетын олониитын таһагай шалгажа үзэһэн тухай материал хэблэгдэбэ.

Гурбадахи хуудаһанда: «Научна социализмын үзэл сурталай хүсэтэ дабшалта» гэһэн статья. Бэшүүрэй совхозой ажалшадай ниитынгээ малда гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэжэ байһан тухай В. Николаевай фоторепортаж. «Город—хүдөө ажахыда» гэһэн гаршагтай хэдэн бэшэгүүд. Поэт Алексей Бадаевай шүлэгүүдэй суглуулбари тухай корреспонденци.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Бумбэрсэг дэлхэйн оронуудай һонин.

Нүхэр Пальмиро Тольяттиие хүдөөлүүлбэ

РИМ, августын 25. (ТАСС). Өөрынгөө алдарта хүбүүн, агууехэ патриот, арадай трибун—Италиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Пальмиро Тольяттитай италиинхид мүнөөдэр хахасаба.

ПальмироТольяттиин бэетэй хуурсагай хажуугаар дүрбэн үдэрэй турша соо хүн зон таһалгаряагүй олоороо ябажа гараа. ИКП-гэй хүтэлбэриин байшан соо эдэ үдэрнүүдтэ дүрбэн миллион хүн орожо, Тольяттитай хахасаһан байна.

Үдэрэй 4 час. Пальмиро Тольяттиин бэетэй хуурсагые табсан дээрэһээ үргэжэ, газаашань гаргана. Тольятти Италиин коммунистнуудай штаб-квартираһаа һүүлшынхеэ гараба. Италиин ажалшан арадай зол жаргалай түлөө, демократиин, социализмын болон эб найрамдалай түлөө тэмсэлые Тольятти хэдэн олон жэлэй турша соо энэ байшанһаа ударидадаг байгаа. Шаналал гашуудалай хүгжэмэй аялган зэдэлнэ. Тольяттиин ойрын ханинар, тэрэнэй дайшалхы соратнигууд хуурсагыень тэргэ дээрэ табина. Олон түмэн хүдөөлүүлэгшэд Боттеге Оскуре үйлсэһөө гараад, Сан-Джованниин талмай тээшэ аалиханаар шэглэн ошоно. Хүдөөлүүлэгшэдэй ябаһан бүхы зам дээрэ олон түмэн хүнүүд сугларанхай байгаа. Эндэ римэйхидһээ гадна, ороной элдэб городуудһаа ерэһэн олон делегацинууд байлсаа. Тэдэнэр Пальмиро Тольяттитай хахасахын тулада үсэгэлдэр үдэшэ, үнгэрэгшэ һүни болон мүнөө үглөөгүүр тусхай поезднуудаар, автобусуудаар, ашаанай машинануудаар ерэһэн байгаа.

Сан-Джованиин талмай дээрэ хүдөөлүүлэгшэд зогсобо. Тэндэ шаналал гашуудалай митинг эхилээ. Италиин Коммунис партиин үнинэй ажал ябуулагшадай нэгэн, ИКП-гэй хүтэлбэриин гэшүүн Умберто Террачини митингые нээгээ.

КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Л. И. Брежневтэ үгэ үгтөө.

Удаань Испаниин Коммунис партиин түрүүлэгшэ Долорес Ибаррури, Италиин социалис партиин секретарь Зранческ де Мартино, Италиин пролетарска нэгэдэлэй социалис партиин секретарь Туллио Веккьетти, ВИКТ-гэй генеральна секретариин орлогшо Фернандо Санти, Италиин коммунис залуушуулай федерациин национальна секретарь Акилле Оккетто гэгшэд үгэ хэлээ.

Митинг дүүрэбэ. Тольяттиин бэетэй хуурсаг тэргэ дээрэ табигдаба. Италиин Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэд, Тольяттиин түрэлхид тэрэниие Веранодахи кладбищи тээшэ абаашаа. Тольятти тэндэ саг зуура хүдөөлүүлэгдэхэ юм. Хожомынь Тольяттиин хуур ондоо кладбищида абаашагдажа, Антонио Грамши гэгшын хууртэй зэргэлүүлэн хүдөөлүүлэгдэхэ байна. Антонио Грамши гэгшэтэй хамта Тольятти Италиин Коммунис партиие байгуулһан юм.

НАТО-гой „пожарна команда“ һургуули хэнэ

БОНН, августын 24. (ТАСС). НАТО-гой «пожарна команда» гэжэ зэрхэг түримхэй энэ бүлэглэлгын габшагай сэрэгүүд Советскэ Союзай болон Турциин хилэ дээрэ сентябриин эхин багаар сэрэгэй һургуули хэхэ юм гэнэ. США-гай, Англиин, Бельгиин, Италиин, ФРГ-гэй сэрэгүүдые хабаадуулһан энэ «пожарна команда» удаа тээнь Греци ошожо, сэрэгэй һургуули хэхэ байна. Энээн тухай Баруун Германиин «Шпигель» гэжэ журнал мэдээсэнэ.

«Пожарна командын» составта оролсоһон сэрэгүүд һургуули хэжэ дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр, Кипртэхи шанга байдалай зөөлэрөөгүй сагта Грециин болон Турциин газар нютагуудһаа гарангүй байха асуудал шэнжэлэн үзэжэ байна гэжэ Европодохи НАТО-гой нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно главна командалагша генерал Лемнитцер гэгшэ хэлээ гээд газетэ тэмдэглэнэ.

Зонхилон захирагша Кхань тушаалһаа бууба

НЬЮ-ЙОРК, августын 25. (ТАСС). Олон түмэн студентнүүдэй мүнөөдэр демонстраци хэһэнһээ уламжалан президент Кханиин тушаалһаа бууһан, августын 16-да баталан абтаһан конституциин болюулагдаһан тухай Урда Вьетнамай правительство соносхохо баатай болоо гээд Ассошиэйтед Пресс агентство Сайгонһоо дамжуулна.

Сэрэгэй бүлэг мүнөө һүни һүүлшынгээ заседани хэхэдээ президентын тушаалһаа бууһан тухай, гражданска шэнэ правительствын һунгалтын болохо тухай соносхохо гэжэ шиидхэһэн байгаа.

ХИЛЫН СААДАҺАА

Занзибарайхин бурууушаана

Конгодо болон Вьетнамда США-гай хамаархалсан оролсоһониие буруушааһан олон мянган хүнэй хабаадалгатай жагсаал Занзибарай революционно профсоюзуудай нэгэдэлэй, засагаа баридаг Афро-Ширази гэжэ партиин уряалаар, Америкын консульствын байшангай дэргэдэ болобо.

Жагсаал боложо дүүрэһэнэй һүүлээр, США-гай консульстводо мэдүүлгэ барюулагдаа. Тэрээн соонь юун гэжэ хэлэгдэнэб гэхэдэ, Конгын арадай өөһэдынь хэрэгтэ США-гай хамаархалгаа болюулаагүй һаань, Танганьикын болон Занзибарай нэгэдэмэл республикын правительство США-тай дипломатическа харилсаагаа таһалдуулха ушартай болохонь гэнэ.

Японой портнуудта атомна онгосонуудые оруулхагүй гэнэ

ТОКИО, августын 24. (ТАСС). Японой правительство Америкын уһан доогуур ябадаг атомна онгосонуудай Японой портнуудта орожо ерэлгэһээ арсаха ёһотой гэһэн эрилтэ Японой социалис парти табяа.

Партиин хүтэлбэрилэгшэдэй табиһан энэ эрилтые правительствын генеральна секретарьта барюулһан ушар гэбэл, Японой портнуудта Америкын уһан доогуур ябадаг атомна онгосонуудай орожо ерэхэ тухай зүбшөөрэл Японой правительство мэнэ һаяар үгэхээ байна гэһэн мэдээсэл гараһан байгаа.

Ушар шалтагаанинь —ажалгүйдэлгэ

СТАМБУЛ, августын 24. (ТАСС). Эндэхи хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Турциин 80 мянга гаран хүдэлмэришэд 1961 оной июльһээ хойшо 1964 оной июль һара хүрэтэр хүдэлмэри бэдэрхээ Европын олон ондоо гүрэнүүд худар ошоһон байха.

Мүн энэ үе соо эгээн олон хүдэлмэришэд—хамта 66 мянга гаран хүн Баруун Германи руу, 10 мянга шахуунь—Бельги, 2 мянга тухай хүн Австри худар, 1500 шахуунь Голланди ороһон байгаа.

Мүнөө үедэ 200 мянга гаран хүн хилын саана гарахаяа хүлеэжэ байна.

Демократическа партиин съезд

АТЛАНТИК-СИТИ, августын 25. ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд Г. Васильев, В. Вашедченко ингэжэ дамжуулна:

Атлантик-Ситидэ (Нью Джерси штат) США-гай демократическа партиин 34-дэхи съезд нээгдээ. Съездын делегадууд хадаа США-гай президентын, вице-президентын тушаалнуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ, партиин һунгуулиин программые баталан абаха байна.

Съездын хүдэлмэри радио болон телевиденеэр дамжуулагдадаг байха. Бүхы американецууд энэ съездэ анхаралаа ехээр хандуулна. Алабамын делегадуудай эрхэ түлөөлэлгые съезд мэдэрээгүй. Юуб гэхэдэ, энэ штадтахи демократическа партиин нютагай организацинуудые үндэһэ яһанай илгаа гаргагшад ударидажа байдаг дээрэһээ Голдуотерта талархадаг байна бшуу.

Политическэ программна үгэ сенатор Пасторе заседани дээрэ хэлээ. Һунгуулиин программын проект соо дурсагдаһан партиин һанал бодол болон үг зорилгонууд энэ үгэ соонь тобшоор найруулан хэлэгдээ. «Америкын политическэ оршон байдал урда мэтэ үнэн зүб бодол, хүндэлэлгэ, үнэн сэхэ байлга үргэлжэлүүлхэ дэхэ гэжэ манай арадые, дэлхэйн арадуудые найдуулха гээшэ ... съездын гол зорилго болоно» гэжэ Пасторе мэдүүлээ.

Ядерна зэбсэг туршалгые хорилхо тухай договорой баталагдаһаар нэгэдэхи жэлэй ойе гурбан неделиин ... да тээ бидэнэр тэмдэглээд байнабди. Энээгээр омогорхожо шадаха байнабди. «Договорой баталагдаһан ушар бүхы хүн түрэлтэнэй илалта болоо» гээд Пасторе хэлээ.

Республиканецуудта харюу болоһон үгэнүүдые хэлэхэдээ, ядерна зэбсэг хэрэглэхэ тухай, энэ зэбсэг хэрэглэхэ тушаа хэнэй шиидхэбэри гаргаха ёһотой байһан тухай харюусалгагүйгөөр шашалдагшадые Пасторе буруушаагаа. «Бата бэхи эб найрамдал хангаха, термоядерна аюулые зайсуулха гээшэ манай үе сагай гол зорилго болоно» гээд Пасторе мэдүүлээ.

„Янкын хамаарал сажа байһые гэршэлнэ“

БРАЗЗАВИЛЬ, августын 25. (ТАСС). «Янкын хамаархалсажа байһаниие гэршэлнэ» гэһэн гаршагтайгаар Браззавилиин «Дипанда» гэжэ недели бүридэ гарадаг газетэ бэшэхэдээ, Браззавиль гэдэг ниислэл хототой Конгын республикын мүнөөнэй правительствые унагаахын тулада, Конго худар (Леопольдвиль) асаржа хаяһан американска буу зэбсэгүүдэй фото-зурагуудые тунхаглаа. Өөрынь туһамаршан Чомбе гэгшээр дамжуулан манай арадта эсэргүү хорото ... соо бэелүүлхын тулада, Конгын революциие усадхахын зорилгоор бүлэг контрреволюционернүүдые янкануудай зэбсэглэхэ һанаатай гэжэ тэрэ газетэ бэшэнэ.

МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

✦ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр **Логинов** Евгений Федоровичые СССР-эй Гражданска авиациин министрээр томилоо.

✦ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр **Горюнов** Сергей Васильевичые РСФСР-эй Гүрэнэй геологическа үйлэдбэриин комитедэй түрүүлэгшээр томилоо.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32 74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.
Н00203. Зак. № 740.